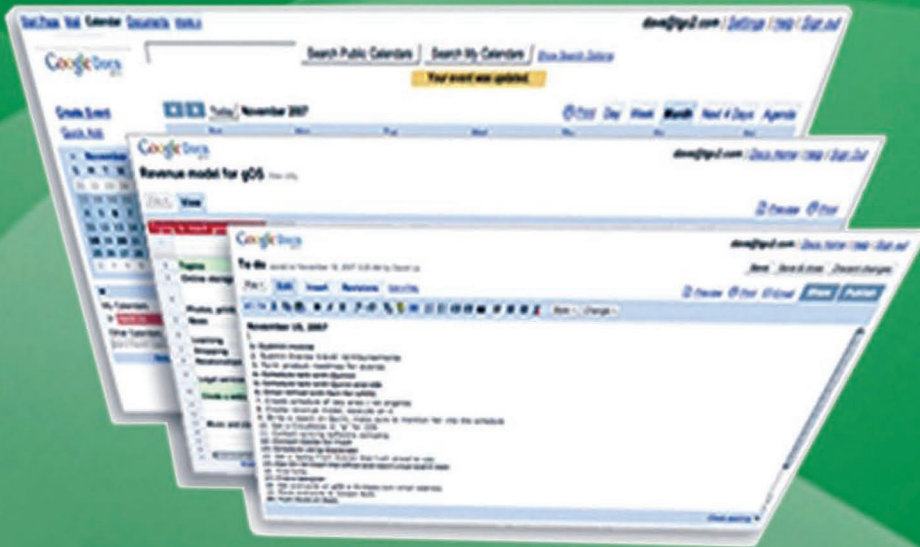

SoftwareBus

In dit nummer:

BSD Open source

Alternatieven voor Vista

De PC, wat doe je ermee?

hcc!DOSgg
SYSTEMEN & APPLICATIES

2008 **1**

Voor gebruikers van o.a.: Windows Linux PalmOS OS/2

Dit is *SoftwareBus* jaargang 26, januari 2008, nummer 1

Het tijdschrift *SoftwareBus* is een officiële uitgave van de hcc!DOSgg

website: ..... www.DOSgg.nl

forums: ..... <http://forum.DOSgg.nl>

nieuwsserver: ..... news.DOSgg.nl

INHOUD

Van de redactie	3
De pc, wat doe je ermee?	<i>Wil Gipman</i> ... 4
Defragmentatieprogramma's	6
DGD 9 februari, Programma	7
Alternatieven voor Vista	15
BSD Open Source	<i>Jan Stedehouder</i> ... 11
Gratis software van Microsoft, Adobe en Google. <i>Kees</i> <i>v.d. Vlies</i> ... 18	Omgaan met ODF-bestanden .....
	<i>Hans Lunsing</i> ... 25
GigaHits 2008 - 1	<i>Henk van Andel</i> ... 27
Cameraatje kopen	<i>Ernst Roelofs</i> ... 28
Content Management Systeem	<i>Nicolaas Kraft van Ermel</i> ... 31
Commucatie met Outlook Agenda (1)	<i>Jules Zollner</i> ... 34
Ham Radio	<i>Evert Vinkenborg</i> .37
Luctor et emergo	<i>Ernst Roelofs</i> .39
DOSgg Vraagbaken	41
Colofon	43
Vereniging DOSgg	44

DOSgg Gebruikersdagen 2008

9 februari, 19 april (+ALV), 20 september

in De Bilt, H.F. Witte Centrum. Zie www.DOSgg.nl

● Van de redactie ●

Het jaar 2008 is nog jong en geen computer die ons voorspelt wat er ons dit jaar te wachten staat. Gaan er ingrijpende dingen gebeuren? Op hardwaregebied liggen de contouren inmiddels wel vast: sneller, uitgebreider. Kortom: krachtiger. Dat is al jaren zo. Maar dat vraagt niet om veel commentaar. En is er op softwaregebied dan meer te verwachten? Alles gaat verder: Windows-bugs of kwetsbaarheden zullen worden hersteld. Vele Linux-versies zullen verder worden ontwikkeld. In dit nummer leest u erover. Open-source-software in het algemeen zal meer dan ooit serieus genomen worden. Internet zal blijven groeien. Toch lijkt de echte sensatie eruit te raken.

Waar wij wel rekening mee kunnen houden, zijn de wijzigingen die in de HCC doorgevoerd zullen worden. Daarover hebt u al het een en ander vernomen. Bijzonderheden zullen in de loop van het jaar duidelijk worden. De HCC wil vooral aantrekkelijk zijn, worden of blijven als *vereniging* en niet als (mede)uitgever van computerbladen. Om u op de hoogte te houden van wat er in de vereniging omgaat, wordt ieder kwartaal een nieuwsbriefachtige uitgave aan alle leden toegezonden. Het *tientjeslidmaatschap* zal in de huidige vorm verdwijnen en vervangen worden door een lidmaatschap dat meer te bieden heeft. Maar over de HCC-dagen is – voor zover ons bekend – nog geen definitieve beslissing genomen. Veel zal afhangen van de nieuwe directeur, die het beleid en de activiteiten zal (moeten) uitvoeren en stimuleren.

De status en activiteiten van de DOSgg,

die vanzelfsprekend sterk afhankelijk zijn van de financiële mogelijkheden (die de HCC biedt), zullen nog menig zorgelijk gespreksonderwerp opleveren. Waar wij wel zeker van kunnen zijn – en daar zijn we enorm blij mee – is de inzet van de vele vrijwilligers. Zij vormen het kloppend hart van de vereniging, en zeker van de DOSgg. En wij zullen proberen ook in de nieuwe HCC-configuratie de band met de vrijwilligers en de andere leden te behouden en krachtiger te maken.

Wij hopen ook in 2008 op u te mogen rekenen. En dan maken we als redactie ook maar meteen gebruik van de gelegenheid: **Schrijft u ook eens zelf een bijdrage, een tip, een suggestie.**

In dit nummer verwelkomen we Wil Gipman als auteur. Hij is vooral een man van de praktijk, een echte hobbyist die het leuk vindt anderen in zijn ervaringen te laten delen. Zijn bijdrage is een eerste kennismaking.

Verder komen we weer ‘vertrouwde’ schrijvers tegen. *Allen enorm bedankt!* De onderwerpen omvatten: ham-radio (ham heeft hier niets met varkensvlees te maken) van Evert Vinkenburg, de columns van Ernst Roelofs, ODF-bestanden (Hans Lunsing), BSD (Jan Stedehouder); (open source) alternatieven voor Vista, Content Management Systeem (Nicolaas Kraft van Ermel), Gratis software online (Kees van der Vlies).

Tenslotte: Kom in groten getale naar onze eerste DOSgg-gebruikersdag in 2008, op 9 februari in De Bilt. Zie meer bijzonderheden op www.dosgg.nl.

● De pc, wat doe je ermee? ●

Wil Gipman

De computer is handig voor mensen die weten wat je ermee kunt. Maar ook hebben velen geen interesse in de computer omdat ze de techniek vaak niet begrijpen.

Interesse voor techniek

Ondergetekende heeft het geluk gehad dat interesse voor techniek al zijn hele leven speelde. Ruim 25 jaar modelbouw heeft geresulteerd in het leveren van bijdragen aan bladen als Hobby Bulletin, maar dat blad is er al jaren niet meer.

Schrijven in bladen heeft echter vaak maar tijdelijke waarde, omdat artikelen kort en vluchtig gelezen worden en het blad snel bij het oud papier belandt.

Een aantal jaren geleden kwam ik terecht op een mooie modelvliegpagina van Ikarus, gemaakt door Frans Hoppenbrouwer. Ik nam contact met hem op en vroeg of tips die ik bladen had geschreven, iets voor hem waren. "Stuur maar wat op," zei hij. En na het herschrijven van artikelen en het maken van meer foto's en tekeningen, groeide de lijst van onderwerpen. Wie nog figuurzaagt of meer wil weten over accucellen, kan kijken op: <http://www.hoppenbrouwer-home.nl/ikarus/tips.htm>.

In de VUT en wat dan?

In 2001 kwam ik, na 43 jaar timmerman in de bouw te zijn geweest, in de VUT. Ik heb mijn hobby PowerPoint bij HCC Nijmegen gepromoot op enkele avonden.

Dat werken met PowerPoint méér is dan alleen is teksten en foto's op dia's zetten, bleek voor velen een verrassing. Met de mogelijkheden van geluid en animatie toevoegen biedt PowerPoint de gebruiker zoveel meer.

In 2003 hebben we een elfdaagse culturele busreis door Italië gemaakt, en dat heeft geresulteerd in een PowerPoint-CD voor iedereen in de bus. Er was een menu gemaakt waarin men kon kiezen voor stad of streek, en ook waar de muziek of het gesproken woord startte. Op

de tv waren uitzendingen over culturele steden, zoals Florence en Venetië; geluid heb ik toen opgenomen en gebruikt bij de dia's. Verder is er geluid gebruikt dat ook in de bus werd afgespeeld; toen we Italië binnenreden speelde Pavarotti, dus ook bij toen gemaakte foto's gebruikt. Zo zijn er meerdere presentaties op een CD gezet, ook weer met meerkeuzemenu's. Maar nu is PowerPoint op de achtergrond geraakt.

Helptoetsrubrieken

Vorig jaar stond in de regiokrant De Gelderlander in de zaterdagbijlage de rubriek Helptoets. Daar kon men een computerprobleem naartoe sturen ... en hopen dat de oplossing er de volgende week zaterdag in zou komen! Omdat ik bepaalde problemen met de pc zelf kon oplossen, resulteerde dat in een bijdrage aan de krant. Maar een hele week moeten wachten op een antwoord, vonden velen wel erg lang. Er is een oplossing gekomen door een rubriek op internet.

Via een e-mail werd ik gevraagd om aan de rubrieken mee te werken, ik mocht zelfs een eigen rubriek maken, en wat is er dan handiger om een Tips en Weetjes-rubriek te maken! Sinds vorig jaar mei is de rubriek al meer dan 120 keer verschenen.

Voor wie de pagina wil bezoeken:
http://angel.gelderlander.nl/gelderlander/cgi-bin/helptoets/teemz/teemz.cgi?board=master&forum=Tips_weetjes_en_handigheidjes&history=0

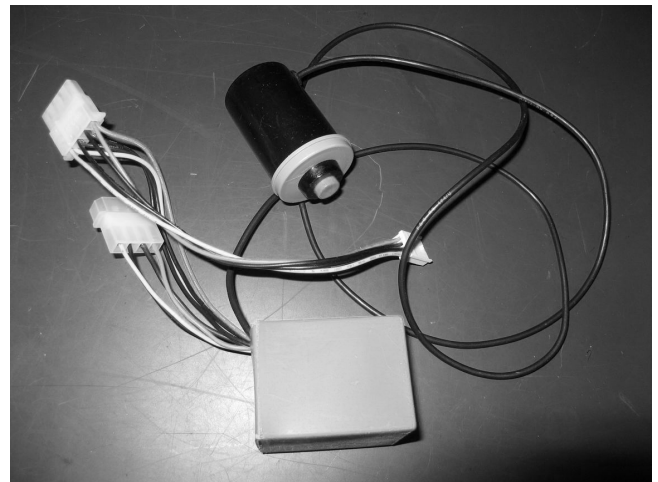
Met TinyURL is dat heel wat korter:
<http://tinyurl.com/27h7mz>.

Mijn favoriete rubrieken zijn Vista en pc naar tv.

Sinds een aantal maanden hebben we een platte LCD-tv; die heeft meer digitale mogelijkheden, die voor mij een uitdaging waren. De pc staat boven en nu loopt er een tien meter lange HDMI-kabel naar de Philips-tv met Ambilight beneden.

Maar hoe moest ik de pc opstarten? Naar boven lopen elke keer? Nee dus. Ik heb een drukknop gemaakt waarmee ik de pc kon opstarten en een schakelaar waarmee ik kan kiezen voor opstarten van Vista en dan kijken op de XP-harddisk, of

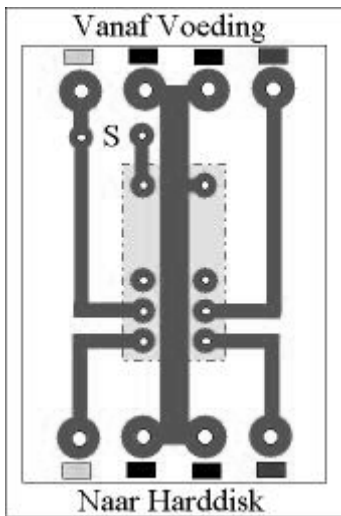
alleen Vista of XP opstarten. Aangezien ik al jaren harddisks in laden gebruik, was het niet moeilijk om harddisks uit te schakelen. Daar was een sleuteltje voor. Maar om beneden in de kamer, én boven, te kunnen kiezen voor Vista of XP, heb ik gewoon de voeding van beide harddisks in- en uitschakelbaar gemaakt. Omdat het makkelijk moest kunnen, met weinig draden, heb ik de gele 12 Volt-draad en de rode 5 Volt-draad laten schakelen via een relais. Dus zijn er maar 2x2 draden nodig om het relais in

te schakelen en ook dus de gele en rode draad. En dat werkt naar volle tevredenheid.

Al jaren zag ik weinig heil in twee besturingen op dezelfde harddisk, vandaar de twee laden.

Bij opstarten kan een bootmenu beschadigd raken. En als XP in het bootmenu wordt gekozen, kunnen er problemen ontstaan op de Vista-partitie. Want Systeemherstel van XP kan het Systeemherstel van Vista beschadigen, en waarom zou een antivirusprogramma op XP ook Vista moeten scannen? Mijn HP Scanjet 5370C werkt niet onder Vista, en zo zijn er nog wat andere programma's en

hardware die het voor mij handig maken om XP nog te hebben.

De uitschakel-unit voor beide harddisks. Een van de gemaakte schakelingen.

Meer over de koppeling van pc naar TV, en wat HDMI-

DVI en meer info in de rubriek:

http://angel.gelderlander.nl/gelderlander/cgi-bin/helptoets/teemz/teemz.cgi?board=_master&action=opentopic&opic=118&forum=Tips_weetjes_en_handigheidjes

Klein: <http://tinyurl.com/2rnfm4>

Bijdragen aan www.senioren.be heb ik ook geleverd, al was het vaak gewoon kopiëren en plakken uit mijn rubrieken:

<http://www.seniorennet.be/Pages/Computertips/computertips.php>

● Defragmentatieprogramma's ●

Vrij te gebruiken defragmentatieprogramma's (optimalisering) voor de Windows-omgeving. Even goed als, en waarschijnlijk beter dan, Microsoft's eigen Diskfragmenter.

Op thefreecountry.com/utilities/defragmentation.shtml een hele reeks defragmentatieprogramma's, waaronder bijv. Auslogics Registry Defrag 4.0.4 (<http://www.auslogics.com/disk-defrag/>)

<http://3d2f.com/download/0-83-system-cleaner-free-download.shtml> en <http://free-system-tuner.softwareclub-ws.qarchive.org/> (al staat Vista op sommige downloadsites niet in het rijtje van ondersteunde besturingssystemen voor Free System Tuner.)

<http://www.iobit.com/iobit-smartdefrag.html> (IObit SmartDefrag Beta 3.1) met Nederlandse bespreking op <http://pcrubriek-demonitor.blogspot.com/2007/10/iobit-smartdefrag-gratis.html> (kortweg <http://tinyurl.com/yrdk4w>) en op www.zdnet.nl/downloads.cfm?id=71914.

Rapid File Defragmentor 1.4 build 684 ([http://www.newfreedownloads.com/Windows-Utilities/Optimize-Utilities/Rapid-](http://www.newfreedownloads.com/Windows-Utilities/Optimize-Utilities/Rapid-File-Defragmentor.html)

[File-Defragmentor.html](http://www.newfreedownloads.com/Windows-Utilities/Optimize-Utilities/Rapid-File-Defragmentor.html)) = (kort) <http://tinyurl.com/yubjw4>

O&O Defrag Professional Edition 10 gratis voor proefperiode: <http://www.oo-software.com/home/en/products/oodefrag/>. Kijk ook op http://pcwin.com/Utilities/O_O_Defrag_Professional_Edition/index.htm (<http://tinyurl.com/2xzv77>) voor commentaar en verwante software.

<http://majorgeeks.com/downloadget.php?id=5620&file=1&evp=3fb6fb76e74522e8b8415172bbca92c8> (kort: <http://tinyurl.com/yoxu46>).

vanuit http://www.majorgeeks.com/JkDefrag_GUI_d5620.html.

Een 'shootout' van defragmentatieprogramma's: <http://donnedwards.openaccess.co.za/2007/05/great-defrag-shootout-viii-jkdefrag-v38.html> (<http://tinyurl.com/yrkoga>).

Windows Vista heeft een eigen diskdefragmentatie, die desgewenst uitgezet kan worden. Meer informatie over Vista-defragmentatie: <http://www.helpmij.nl/forum/archive/index.php/t-293892.html> (<http://tinyurl.com/2gfslf>).

• DGD 9-2-2008 •

Op **9 februari 2008** gaan de zalen van het H.F. Witte Centrum in De Bilt om **10.00 uur** voor de bezoekers van de DOSgg-gebruikersdag open. Zoals gewoonlijk zullen in de Grote Zaal diverse activiteiten plaatsvinden: demonstraties, helpdesks, verkoop van artikelen enz.

Van de lezingen en workshops is op het moment van sluiting van het blad het volgende bekend:

Lezingen Zaal 1

10.30 - 11.30	PC-Ham radio	Evert Vinkenborg
11.45 - 12.45	Introductie OpenOffice.org	Cees Otten
13.30 - 14.30	Omgaan met wachtwoorden PINs	Rein de Jong
14.45 - 15.45	Makrofotografie	?

Workshops Zaal 2

10.15 - 11.15	Tekstverwerking, het maken van sjablonen in Word	Kees van der Vlies
11.15 - 12.15		
14.00 - 15.00	Het maken van een database	?
15.00 - 16.00		

Raadpleeg voor actuele gegevens de website van de DOSgg:

www.DOSgg.nl

Een routebeschrijving is op de website van de DOSgg te vinden.

De deuren sluiten om 16.00 uur.

Omgaan met wachtwoorden!

Bij het gebruik van de PC, maar ook in het gewone leven verzamelt een mens veel wachtwoorden. Om het makkelijk te houden kiezen we vaak iets eenvoudigs zoals de naam van partner, kind of je geboorte datum. Nu kunt u wel nagaan dat deze wachtwoorden niet de moeilijkste zijn om te kraken. Alles op

een papiertje schrijven is ook niet veilig. Wat dan? Rein de Jong vertelt u in deze lezing hoe u met gebruikersnamen en wachtwoorden verstandig kunt omgaan zonder dat uw eigen harde schijf overbelast raakt. Hoe maken we moeilijke wachtwoorden makkelijk? Rein toont tevens het programma *PINs*, dat als een wachtwoord-safe gebruikt kan worden en werkt vanaf uw eigen PC, maar ook direct vanaf een USB-stick.

Windows Platform

Het WindowsPlatform is weer aanwezig in de Grote Zaal met een aantal computers, waarop Windows Vista en Office 2007. De kans voor u om eens kennis te maken met deze vernieuwingen op softwaregebied. De vraag of uw computer hiervoor ook geschikt is, kunt u hier stellen. Hebt u Vista al op uw computer staan en bent u de weg kwijtgeraakt waar alles te vinden is en hoe het werkt, stel dan uw vragen aan onze specialisten die aanwezig zijn. We laten u ook zien dat TV-ontvangst op de computer heel goed mogelijk is, niet via de breedbandverbinding maar zo uit de lucht, de free-to-air zenders zijn naast radiozenders direct te ontvangen. Een USB-stick met speciale software zorgt voor de ontvangst.

VoIP-platform

Bent u nieuwsgierig hoe dat telefoneren over internet nou eigenlijk gaat, of het geluid goed is, welke mogelijkheden er zijn, wat het kost en hoe je het één en ander instelt, dan bent u bij het VoIP Platform aan het juiste adres. U vindt ons in de Grote Zaal bij het bordje **VoIP**. Deskundige DOSgg-medewerkers kunnen u hier alles over vertellen, sterker nog: ze laten het u ook zien en horen. Aan de balie kunt u de CD-ROM *VoIP Extra 2008* aanschaffen, waar een grote verzameling software en handleidingen op staat plus alle nodige informatie.

WebOntwerp-platform

Ook tijdens de DOSgg-gebruikersdag zal het Platform WebOntwerp aanwezig zijn. Deze keer hebben we geen workshop of lezing voor u, we willen u gewoon eens aan de stand ontmoeten. De laatste keren hebben telkens volle zalen getrok-

ken met de Joomla-trilogie. We hebben u op weg geholpen met lezingen en workshops voor het bouwen en onderhouden van workshops. Aan onze stand willen wij deze keer met u van gedachten wisselen over ons aanbod, de manier waarop we u beter van dienst kunnen zijn en hoe we u nog meer kunnen betrekken bij onze activiteiten. Daarnaast is het streven erop gericht, op 9 februari weer een *WebOntwerp* CD ROM uit te brengen. We kunnen overigens nog hulp gebruiken bij het samenstellen.

Muziek-platform

Door de input en de output van een zendontvanger met een computer te bewerken zijn nieuwe communicatiemodes mogelijk geworden. De Morse-code, ontworpen om optimaal van een analoge verbindingmode gebruik te maken, werd gebruikt als inspiratiebron om in een digitale omgeving *chatten* via de amateurverbindingen mogelijk te maken. Het resultaat, PSK31 (Phase Shift Keying met een bandbreedte van 31 Hz), is een transmissiemode die het mogelijk maakt met keyboard en beeldscherm via een zendontvanger met zendamateurs over de hele wereld verbinding te maken. Er zijn reeds verschillende, ook freeware-programma's beschikbaar die deze mode ondersteunen. Omdat het gecodeerde signaal velen als muziek in de oren klinkt, zal het platform muziek van de DOSgg dit in een lezing over *Ham-radio* op de DGD demonstreren.

In het Office-pakket **MS Word** is het werken met **sjablonen** niet moeilijk. Ook het maken van een **database** wordt u glashelder uitgelegd en getoond.

Alternatieven voor Vista ●

Novell viert de geboorte van *OpenSUSE 10.3*, een Linux-versie die steeds toegankelijker wordt voor de gewone computeraar. Verderop in dit artikel meer.

In Nederland is een Linux-versie ontwikkeld die met name bedrijven moet trekken, want het is een bijzonder eenvoudig server-OS: *Syllable*: <http://web.syllable.org/pages/index.html>.

Lindows is na de rechtszaak met Microsoft verdergegaan onder de 'patentbeschermingsformule' (lees: is commercieel geworden, jawel!) van Microsoft en heeft de naam *Linspire* aangenomen, maar het blijft een zeer toegankelijke Linux-versie. Zie: www.linspire.com. *Linspire* en de 'vrije' pendant *Freespire* (www.freespire.org/) zijn overigens gebaseerd op Ubuntu.

Zoals ook: *Rocket*, in de GigaHits bij dit nummer opgenomen. Zie p.27.

De pc-versie van *FreeBSD* is nu beschikbaar. *FreeBSD* lijkt op Linux, maar is direct op Unix gebaseerd. Eigenlijk is dit een server-OS. De versie PC-BSD 1.4 is een desktop-OS en speciaal bedoeld voor de gewone thuiscomputeraar. *FreeBSD* beschrijft dit als 'Joe Sixpack goes BSD', oftewel: Jan-met-de-Pet kiest BSD. Leuke leus, www.freebsd.org/

PC-BSD kan gedownload worden van www.pcbbsd.org/content/view/21/11/ En *DesktopBSD*, een variant, op te halen: www.desktopbsd.net/index.php?id=84 . Downloaden van CD en Language CD.

Het gaat hier om een release candidate, maar het team heeft aangegeven dat deze versie stabiel is. Het wachten is op

een stabiele AMD64-versie. Voor de i386 is deze versie stabiel.

Of De BSD-smaken als Vista-ervangers gezien kunnen worden, is voor discussie vatbaar.

Op *Office*-gebied - de tweede pilaar van Microsoft - is het Linux-alternatief natuurlijk *OpenOffice* in alle Linux-varianten aanwezig, maar de komst van IBM's *Lotus Symphony* doet daar weer een schepje bovenop. Zie ook het artikel over ODF elders in deze *SoftwareBus*.

Wanneer je door www.distrowatch.com surft, valt het aantal Linux-systemen ('distro's') meteen op. *Distrowatch* heeft wel zicht op wat de consument zou kunnen gebruiken en wat meer voor de doorgewinterde Linux-fijnproevers is, zoals *Slackware Linux* en *Gentoo Linux*.

De komst en marketing van *Ubuntu* is niemand ontgaan. De *SoftwareBus* en de *GigaHits* hebben er ruim aandacht aan besteed. *Canonical* heeft dan ook een hoogwaardige distro gratis en mooi volledig op de wereld gezet. Een aantal mensen heeft een en ander nog verfijnd: vooral bij *LinuxMint*, dat een steile klim maakt in de charts, en zeker niet ten onrechte. De 'leek' die eens iets wil proberen, zou goed kunnen starten met versie 3.1, *Celena* genaamd of versie 4.0 *Daryna*. Kijk op: <http://linuxmint.com/>.

Een distro die voor een gefrustreerde WinXP-gebruiker ook zeer eenvoudig te installeren en te gebruiken is, is *Mepis*, recent 'verscheept' in versie 7.0: <http://www.mepis.org/>

Probeer op oudere pc's eerst *Puppy 3*, maar ook *Wolvix 1.1 Hunter*, distro's gebaseerd op *Slackware*. De eerste is een echte lichtgewicht, goed voor systemen met weinig RAM, de laatste blinkt uit door zijn volledigheid en gebruiksgemak; <http://www.puppylinux.org>. En: <http://www.wolvix.org/>.

Hoog genoteerd bij distrowatch is *PC-linuxOS*. Volledig, dat wel, maar het wekt de indruk dat het allemaal wat slomer draait. PCLinuxOS is het hart van een breder 'ecosysteem' van derivaten (remasters) voor GNOME, Xfce, Fluxbox. De meer dan 7000 pakketten in de software-bibliotheek zijn leuk, maar doen in aantal onder voor de bijna 20.000 pakketten in de distributies die op Debian zijn gebaseerd.

OpenSUSE

Precies volgens plan hebben de *OpenSUSE*-ontwikkelaars van Novell op donderdag 4 oktober 2007 versie 10.3 van Linux-distributie OpenSuse beschikbaar gesteld: <http://nl.opensuse.org/>.

OpenSUSE 10.3 is als het rijden met een Hummer, wanneer het met een fiets ook kan. Het is een dino van een distro, het duurt lang om te installeren, en als leek denk je: *is het te veel van het goede?* In OpenSUSE 10.3 is onder andere het softwarebeheer herzien: de *Zenworks*-onderdelen zijn compleet verdwenen, het installeren van pakketten en het beheer van de pakketbronnen loopt soepeler. Een nieuwe grafische tool maakt het mogelijk de belangrijkste software-bibliotheken simpel toe te voegen. Multimedia, zoals *yast*, kan via *Packman* automatisch geïnstalleerd worden. MP3 wordt ondersteund. Zie de kolom hiernaast.

Deze nieuwste toepassing is zowel verkrijgbaar in een gratis versie als in een uitgebreidere uitgave van ongeveer zestig dollar. Deze distributie bevat onder meer twee DVD's, een gebruiksaanwijzing en meer software. De uitvoerige uitgave van OpenSUSE 10.3 geeft bovendien drie maanden recht op hulp bij installatie.

OpenSUSE 10.3 is gebaseerd op de stabiele Linux-kernel 2.6.22 en bevat de nieuwste open source-toepassingsmogelijkheden voor desktops, servers en software-ontwikkeling. De release is onder meer uitgerust met de nieuwste versie van de GNOME 2.20- en KDE 3.5.7-desktopomgevingen, inclusief een KDE 4-preview. Voorts Xen 3.1, X.org 7.2, Firefox 2.0, Thunderbird 2.0, Virtual Box 1.5. Tevens bevat het OpenOffice.org 2.3, waarmee MS Office-bestanden kunnen worden uitgewisseld tussen gebruikers. Als beveiligingsraamwerk heeft het Linux-besturingssysteem de jongste versie van *AppArmor* in de distributie:

<http://nl.opensuse.org/AppArmor>.

Dual-boot

Door een flexibele dual boot-configuratie kan OpenSUSE 10.3 probleemloos naast Windows functioneren, stelt Novell. Ook nieuw in versie 10.3 is de ondersteuning voor Banshee- en Amarok MP3-spelers. Bovendien kan een webserver worden geconfigureerd en een thuisnetwerk opgezet. Via de OpenSUSE Build Service hebben gebruikers van OpenSUSE 10.3 toegang tot nog meer additionele open source-software. Novell's OpenSUSE-community heeft volgens eigen opgave meer dan 54.000 geregistreerde leden. OpenSUSE 10.3 bestaat in 32-bit en 64-bit processorversies; daarnaast is er een PowerPC-versie.

● PC-BSD en DesktopBSD als alternatieven ●

Jan Stedehouder

Het blijft toch verbazingwekkend hoe weinig de meest computergebruikers weten over alternatieve besturingssystemen. De meerderheid is zo gewend aan Windows. Linux is natuurlijk een ‘nieuwigheidje’. Nou ja, nieuw? Open source-besturingssystemen bestaan minstens net zo lang als Windows. Sterker nog, ze vormen de ruggraat van menige serverruimte. Toegegeven, voor de meeste thuisgebruikers is dat minder relevant, maar het betekent wel dat die ‘nieuwe’ besturingssystemen geworteld zijn in een goede traditie met veel ervaring en ontwikkelingskennis.

Het is wel waar dat het niet zo eenvoudig is om een goede open source-desktop in de markt te zetten. De meerderheid van de gebruikers is toch wel erg gewend aan een functionele grafische werkomgeving, aan het o-zo-handige plug-en-play van de randapparatuur en het dubbelklikken op een pictogram om het programma op te starten. Die ervaring moet het uitgangspunt zijn bij de ontwikkeling van een open source-desktop.

Linux, en dan in het bijzonder Ubuntu, krijgt de meeste aandacht als het gaat om open source. Ubuntu is in 2005 op de markt gekomen en blijft maar groeien. We zien dat Ubuntu echt in staat is om nieuwe groepen gebruikers aan te trekken. Maar Linux is niet het enige open source-besturingssysteem en in dit artikel zullen we stil staan bij twee alternatieven die hun wortels hebben in FreeBSD: PC-BSD en DesktopBSD.

De open source-wereld omvat meer dan Linux

Het lijkt er op, maar het is het niet BSD is geen variant van Linux. Het is goed om dat gelijk even te beseffen. Er zijn heel wat overeenkomsten en degenen met ruimere ervaring met Linux kunnen zonder al te veel problemen met BSD beginnen. BSD en Linux zijn *Unix-achtige* systemen, waarbij we kunnen stellen dat de Unix-wortels van BSD wat steviger zijn. Er zijn zo wat meer verschillen, maar de be-

langrijkste zijn:

- bij de ontwikkeling van BSD is stabiliteit belangrijker dan het toevoegen van het nieuwste van het nieuwste, bij Linux ligt de nadruk in veel gevallen bij het laatste;
- BSD wordt ontwikkeld als een compleet besturingssysteem, terwijl bij Linux de talloze onderdelen (kernel, programma's etc) afzonderlijk worden ontwikkeld en door de distributeurs worden samengevoegd.

Qua beschikbare software -zeker voor eindgebruikers- zijn de verschillen niet zo heel groot. De FreeBSD softwarebronnen bevatten ruim 17.000 pakketten. Dat is iets minder dan de Debian-softwarebronnen, maar nog steeds veel meer dan de bronnen van de meeste andere Linux-distributies.

BSD voor de eindgebruiker

In 2004 ontstonden de basisgedachten achter PC-BSD en DesktopBSD. In feite was (en is) de centrale vraag: “Wat is er nodig om een goede open source desktop te maken?”. Beide teams kozen Free BSD als fundament en zijn toen

twee verschillende wegen opgegaan. DesktopBSD ontwikkelde een collectie grafische programma's om taken als softwarebeheer, het koppelen/ontkoppelen van apparaten en netwerkbeheer voor FreeBSD gebruikers te vereenvoudigen. Het PC-BSD team koos er voor om een heel nieuw systeem voor het installeren en beheren van software op FreeBSD systemen te ontwerpen, het zogenoemde *PBI-systeem*. Beide BSD's voegden een grafisch installatieprogramma toe en leverden direct de KDE-desktop mee. De iso's voor de hier onder beschreven installatie staan op de DVD.

PC-BSD

Het installeren van PC-BSD

De installatie van PC-BSD verloopt langs zes stappen. In de eerste stap kunnen we de taal, het toetsenbord en de tijdszone instellen. De BSD licentie komt in de volgende stap voorbij, gevolgd door de vraag of het hier om een nieuwe installatie gaat dan wel om een opwaardering van het systeem. De vierde stap bevat het invoeren van het wachtwoord voor de beheerder en het aanmaken van

een gebruikersaccount.

De meest lastige stap is het indelen van de harde schijf voor PC-BSD. FreeBSD gaat op een andere manier met partities om dan bijvoorbeeld Windows of Linux. Gelukkig neemt het installatieprogramma veel uit handen. De harde schijven worden herkend en het is een kwestie van aanklikken op welke schijf PC-BSD geïnstalleerd mag worden. Daarna worden de beschikbare partities zichtbaar. Als het om uitproberen gaat, raad ik eigenlijk aan om PC-BSD (en straks DesktopBSD) in een virtuele PC te installeren, bijvoorbeeld in VMware Server of VirtualBox. In dat geval kunnen we simpelweg de hele (virtuele) harde schijf gebruiken.

In de zesde stap krijgen we de mogelijkheid om verschillende PBI's te installeren. Deze staan op de tweede CD. Het is wel makkelijk om hier direct OpenOffice.org, Firefox, K3b, Opera en Koffice

mee te nemen. Voor de FreeBSD-specifieke functies moeten twee andere PBI's ook worden geïnstalleerd, namelijk de Ports Collection en System Source.

De installatie duurt niet zo heel lang en na een herstart worden we door de Display Setup Wizard geleid. Hiermee stellen we de schermresolutie en de videodriver in. Deze wizard blijft beschikbaar via de bootloader.

Het installeren van DesktopBSD

De laatste stap van de PC-BSD-installatie is juist weer de eerste stap in de DesktopBSD-installatie, namelijk het instellen van de grafische omgeving. Na een verkenning van de hardware komt het installatieprogramma met een suggestie voor de schermresolutie, gevolgd door de keuze voor het toetsenbord.

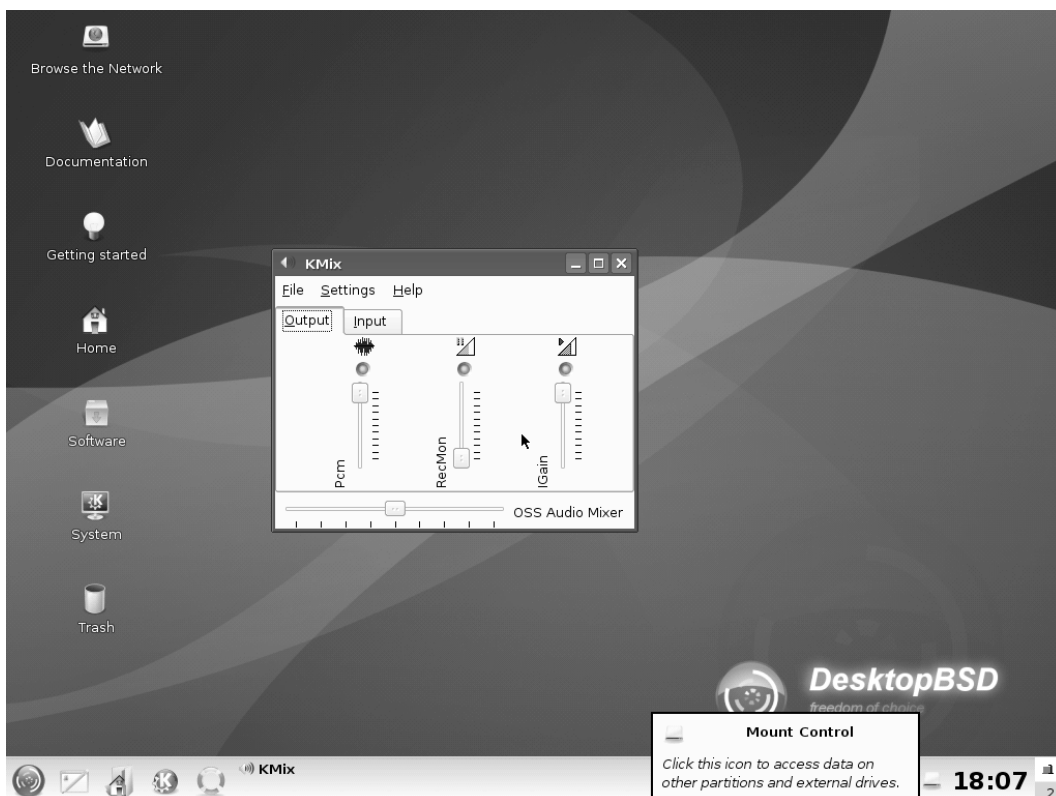
We krijgen nu de keuze voor de live omgeving of voor de volgende fase van de installatie. Het is geen gek idee om dat op te splitsen. De opstart van een live omgeving duurt altijd even en die tijd kunnen we beter direct aan de installatie besteden.

De verschillende stappen die nu voorbij komen zijn grotendeels vergelijkbaar met die van PC-BSD of de meeste Linux distributies. De schijvenindeler is wel wat minder flexibel als bij PC-BSD maar bij een experimentele installatie in een virtuele PC is dat niet zo erg. Na het kopiëren van alle bestanden naar de harde schijf is het mogelijk om extra talen te installeren. Deze staan op de tweede cd. Na deze stap worden het beheerderswachtwoord ingevoerd en wordt een eerste gebruikersaccount aangemaakt.

In vergelijking met PC-BSD is de installatie nog niet volledig afgerond. De Ports Collection is namelijk nog niet beschikbaar op de

nieuwe installatie.

Even een zijstapje: het installeren van software onder FreeBSD
Er zijn - normaliter - twee manieren om software te installeren op een FreeBSD systeem. De eerste methode is via zoge-

noemde ‘packages’. We openen hiervoor een console met beheerdersrechten. De installatie verloopt dan via de instructie `#pkg_add -r pakketnaam`. Na ENTER wordt het pakket dan gedownload en geïnstalleerd.

De tweede methode verloopt via de ports collection. De ports collection is een collectie configuratiebestanden met de nodige instructies om het programma vanuit de broncode te installeren. Dat betekent dus dat het geheel op de lokale pc wordt gecompileerd. De ports collection is ondergebracht in een eigen directory: `/usr/ports`. De collectie is online te bekijken op <http://www.freebsd.org/ports/>. De installatie verloopt opnieuw via de commandoregel. We gaan naar `/usr/ports` en daarna naar de betreffende onderliggende map. Een programma als Abiword is bijvoorbeeld ondergebracht in de map ‘editors’ en daaronder in de map ‘Abiword’. In de laatste map wordt de instructie `# &&& make install clean` uitgevoerd.

Het voordeel is dat installatie via de ports collection meestal recentere software oplevert. In sommige gevallen is het zelfs de enige methode die voor een programma beschikbaar is. Mocht een installatie via de package niet lukken dan is het zinvol een bezoekje aan <http://www.freshports.org> te brengen. Bij het pakket staat dan of het wel of niet via een package te installeren is.

Er zijn een aantal grafische programma’s om dit eenvoudiger te maken, waaronder de Package Manager van DesktopBSD tools.

Een kijkje naar de grafische werkomgeving

Zowel PC-BSD als DesktopBSD leveren een strakke en zakelijke KDE desktop mee. Op het bureaublad staan snelkoppelingen naar het beheer van de software of naar relevante informatiebronnen.

DesktopBSD levert Firefox, Thunderbird en Pidgin mee, terwijl PC-BSD bij de standaard installatie dichterbij KDE blijft met Konquerer, Kontakt en Kopete. PC-BSD heeft iets meer mogelijkheden voor ‘eye candy’ door het toevoegen van Compiz-Fusion waarmee prachtige effecten zijn te realiseren.

	DesktopBSD	PC-BSD
Internet	Firefox	Konquerer
	Thunderbird	Kontakt
	Pdigin	Kopete
Multimedia	Amarok	Amarok
	K3b	K3b (via PBI)
	VLC	KMplayer
	Noatun	Kaffeine
Eye candy		Compiz Fusion
		Superkaramba

Het is geen probleem om direct muziek- en videobestanden af te spelen. Amarok is bij beide BSD’s te vinden met VLC als videospeler op DesktopBSD en Kmpayer op PC-BSD.

Softwarebeheer

Het is wel prettig als het beheer van software makkelijk verloopt en dat

troleert het of de ports collection al is geïnstalleerd. Het duurt even voordat deze fase is afgerond, maar wacht even geduldig tot het signaal gereed wordt gegeven. Daarna doet Package Manager een controle op bekende veiligheidsrisico's en geeft het de suggestie om

daarbij niet direct de commandoregel noodzakelijk is. Bij PC-BSD is de optie beschikbaar via Settings → Software & Updates → Online Update Manager. De Online Update Manager (OUM) staat standaard uit, maar met een druk op de knop wordt direct een controle uitgevoerd. Als een update voor PC-BSD beschikbaar is, kan deze direct worden binnengehaald.

PC-BSD heeft een apart programma voor het opwaarderen van de PBI's, de PBI Update Manager (PUM). PUM kijkt of recentere versie van de geïnstalleerde PBI's beschikbaar zijn. Een klik op 'Get Update' brengt ons naar de PBI-website, waar het pakket handmatig binnengehaald kan worden.

DesktopBSD gebruikers vinden het pictogram 'Software' op het bureaublad. Dit start het programma 'Package Manager' op. Package Manager is een grafische schil rond verschillende softwarebeheerstaken. Bij de eerste opstart con-

hier wat aan te doen.

Het opwaarderen van alle pakketten gaat via het tabblad 'Installed packages' een klik op 'Upgrade all'. Dit verplaatst alle pakketten waarvoor recentere versies beschikbaar zijn naar het paneel 'Pending Operations'. Voordat we verder gaan, gaan we eerst naar Packages → Settings → tabblad 'Advanced' en zetten we een vinkje bij de optie 'Force processing of further packages even if prerequisite packages have failed to up-grade'. Hierdoor loopt het installatie-proces soepel door. De eerste update is vrij stevig en het duurt even. Tip: zet het proces voor het slapen gaan in werking.

De DesktopBSD tools nader bekeken
De DesktopBSD tools omvatten verschillende programma's die gericht zijn op het vereenvoudigen van taken. Sommigen zijn zo klein en vanzelfsprekend

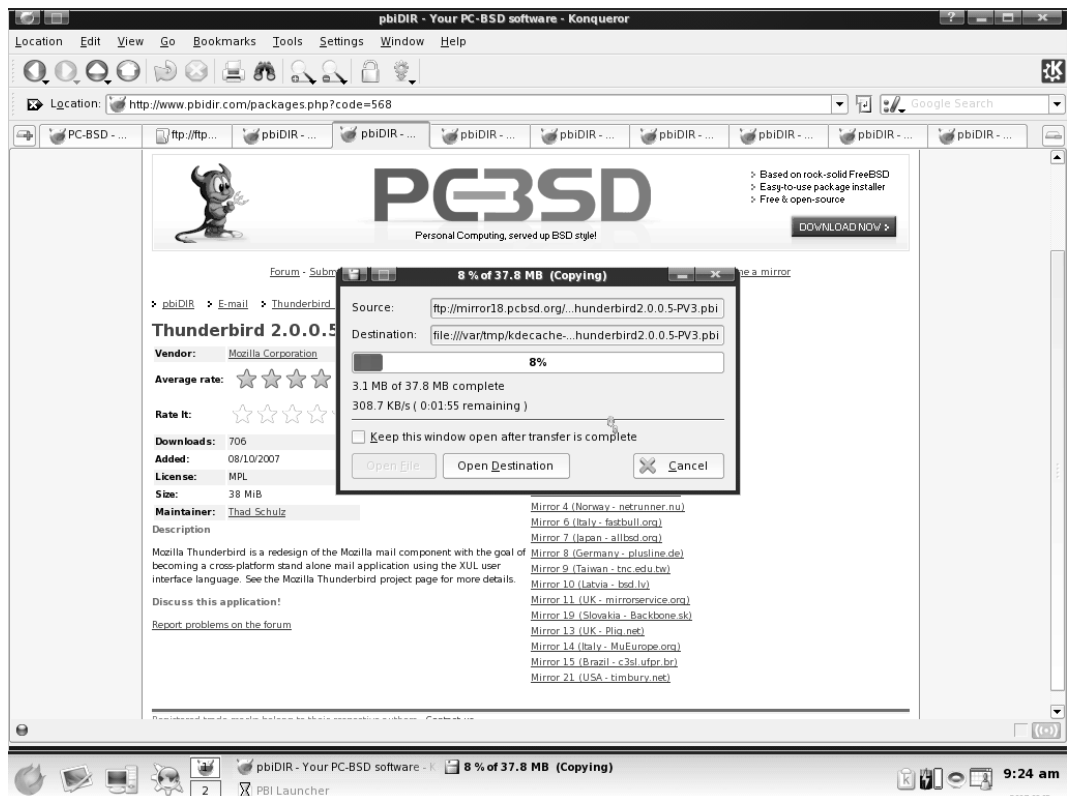
een externe schijf te koppelen.

Package Manager hebben we hiervoor al even bekeken. Het mooie van Package Manager is dat we zowel het installeren van de packages als de ports hiermee kunnen afhandelen. Het is even een kwestie van de instellingen

dat ze bijna niet opvallen als iets bijzonders. Zoals het programma dat de batterij van de laptop in de gaten houdt. Of het programma waarmee we de netwerkverbindingen kunnen beheren, zowel draadloos als met een draadje.

Het koppelen en ontkoppelen van externe schijven en stick wordt afgehandeld door Mount Control. Het zit rechtsonder in het paneel. Via Mount Control is het slechts een kwestie van klikken om

aanpassen zodat ook gekeken wordt naar recente ports. Houd er dan wel rekening mee dat de installatie een heel stuk langer kan duren.

De meerwaarde van de PBI's

De PBI's zijn uniek voor BSD, maar het principe is ook al bekend onder Linux. Denk maar aan autopackage of klik. De PBI's zijn als het ware containers waarin het programma en alle pakketafhankelijkheden zijn opgeslagen. De installatie is een kwestie van dubbelklikken. Het mooie van de PBI's is dat ze volledig los worden opgeslagen en beheerd van het onderliggende besturingssysteem. In principe kunnen er dan geen conflicten ontstaan met afhankelijkheden.

De PBI's hebben een eigen website (<http://www.pbidir.com>). Er bestaat een kleine collectie minder officiële PBI's op <http://www.pbis.in>. Nee, het gaat niet om illegale software, maar om installatiepakketten voor gratis gesloten software en codecs of voor commerciële software zoals Dreamweaver and Photoshop. De PBI functioneert dan als een installatieprogramma gebaseerd op Wine, waarvoor we dan wel de originele versies van de programma's nodig hebben.

Het principe is heel eenvoudig en het sluit prima aan bij de ervaring van Windows gebruikers. Tegelijkertijd levert het een enorme flexibiliteit op. Zo bestaat er nog geen BSD-versie van Flash 9 en dat levert soms problemen op. De PBI website heeft een programma waarbij een Windows-versie van Firefox is gebundeld met Wine en Flash 9. Het werkt prima.

Het PC-BSD is nog volop bezig met de ontwikkeling van de PBI's. De huidige collectie is nog niet zo groot, maar er

wordt gewerkt aan een autobuild systeem. De bestaande PBI's zijn in een aantal gevallen niet gemaakt om met de huidige versie van PC-BSD te draaien, maar dat is niet goed aangegeven op de website. Houd er ook rekening mee dat de installatie van grote PBI's (100+ MB) de tijd vraagt. Het lijkt alsof de installatie is vastgelopen, maar geduld is ook hier een schone zaak.

Conclusies

Zowel PC-BSD als DesktopBSD simpelweg goede open source-desktops. Hier en daar moet nog wat gewerkt worden aan onderdelen, maar in grote lijnen werken ze prima. Eén van die onderdelen is de 'kieskeurigheid' van FreeBSD voor wat betreft harde schijven. Een schijf die iets te oud is en wat storingen heeft wordt simpelweg geweigerd. Een grafische kaart met meer geheugen dan 128 MB levert ook problemen op. Het is dan een kwestie om dit in de BIOS even aan te passen.

PC-BSD lijkt wel een systeem waarmee Windows-gebruikers iets sneller uit de voeten kunnen. Het PBI-systeem komt sterk overeen met het bekende dubbelklikken na het downloaden van programma's. DesktopBSD moet weinig problemen opleveren voor Linux-gebruikers. Package Manager heeft genoeg overeenkomsten met Synaptic.

Beide BSD's geven een prima toegang tot FreeBSD en dat levert ons een goede gelegenheid om weer iets nieuws te leren. En daar gaat het toch om bij de DOSgg. Nietwaar?

Gratis software van Microsoft, van Adobe en van Google?

Kees van der Vlies

Wat krijgen we nu? Gaat Microsoft nu ook al applicaties gratis weggeven? We hadden Sun en de *OpenOffice*-club al en onlangs is Google daarbij gekomen met *Star Office* en *Docs & Spreadsheets*. Maar let wel op: het gaat om twee verschillende constructies.

OpenOffice, (Sun) *StarOffice* en *Microsoft* brengen gewoon software uit die geïnstalleerd moet worden op de pc. Over Adobe/Buzz later meer.

Google heeft onlangs van Sun toestemming gekregen *StarOffice* voor gratis download (210 MB) ter beschikking te stellen. Google heeft daarnaast *Docs & Spreadsheets* op internet staan en de applicatie werkt vanuit de browser. En alleen als er een internetverbinding voorhanden is.

Microsoft zag zich genoodzaakt tot een tegenzet en kondigde *Microsoft Office Live Workspace* (Internet Explorer!) aan.

taald door de adverteerders die schermruimte kunnen 'huren'. Afgewacht moet worden hoe opdringerig of hinderlijk de reclame zal zijn. Op internet zijn er in ieder geval wel uiterst irritante voorbeelden van te vinden.

Microsoft wil het *Works*-pakket, (met een volledige Word-versie?) in een proef gratis aanbieden.

De test zou tot halverwege 2008 lopen.

Hier zal Microsoft weer zijn 'marketing-power' in stelling moeten brengen en de naam van het bedrijf willen uitbuiten. Want het reclameloze alternatief *OpenOffice.org* is *a)* veel breder en *b)* heeft (ook) een goede reputatie.

Het gratis pakket zal binnenkort verschijnen, mogelijk tegelijk met de presentatie van *Works 9.0*.

Advertenties

Ja, daar hebben we het weer. *Gratis* is relatief. Microsoft is niet ineens een liefdadige instelling geworden of een club bevlogen hobbyisten. Het profijt zal Bill Gates willen halen uit advertenties. Dus er zal wel degelijk voor betaald moeten worden, net als bij de 'gratis' huis-aan-huis-bladen of de 'gratis' kranten. Be-

Google Docs & Spreadsheets
Create and share your work online

If you've ever struggled to keep track of different versions of spreadsheet or word processor files sent over email, Google Docs & Spreadsheets may be right for you. Google Docs & Spreadsheets is a free web-based word processing and spreadsheet program that keeps documents current and lets the people you choose update files from their own computers. You can, for example, coordinate your student group's homework assignments, access your family to-do list from work or home, or collaborate with remote colleagues on a new business plan. [Learn More](#)

Get started quickly.
Import your existing documents and spreadsheets, or create new ones from scratch.

Edit your documents and spreadsheets from anywhere.
All you need is a Web browser - your documents and spreadsheets are stored securely online.

Share changes in real-time.
Invite people to your documents/spreadsheets and make changes together, at the same time.

And it's free.

[Take a tour of Google Docs & Spreadsheets »](#)

Sign in to Google Docs & Spreadsheets with your Google Account

Email:

Password:

Remember me on this computer.

[Sign in](#)

[I cannot access my account](#)

Don't have a Google Account?
[Create an account now](#)

New Jersey Central Little League Schedule

Date	Home Team	Away Team	Field
4/20/2006	Chester Buckle	Long Valley Hiters	Chen Field
4/8/2006	Proctory Pirates	Roller Rockers	Bunke Field
4/19/2006	Summit Spitars	New Providence Panch	John L. Field

©2007 Google - [Help](#) - [Privacy Policy](#) - [Terms of Use](#) - [Legal Notices](#)

Ook Microsoft is, zoals vermeld, vol in de aanval gegaan tegen het Google-initiatief. Vooral nu Capgemini het op alle notebooks van zijn personeel wil laten gebruiken.

Docs & Spreadsheets

Nu dan iets over het interessante Google-pakket. Natuurlijk is Google evenmin een charitatieve club. Dus die probeert ook winst te maken. En dat lijkt aardig te lukken.

Ruim tien jaar geleden stormde Oracle de markt op met de Network-computer:

http://en.wikipedia.org/wiki/Network_computer. En zie ook:

http://nl.wikipedia.org/wiki/Thin_client
De NC is geen succes geworden, ondanks het feit dat Larry Ellison er zelfs een tournee voor maakte, waarbij hij ook Nederland aandeed.

En vorig jaar liet Sun een notebook-con-

cept zien waarbij de gebruiker via internet/wifi MacOS-, Windows- en zelfs Solaris-applicaties kon draaien. We hebben er sindsdien overigens weinig meer van gehoord. Maar ongeacht je besturingssysteem (!) kun je met een browser *Google Docs & Spreadsheets* op je scherm krijgen.

Inmiddels is het uitgegroeid tot een set redelijk volwaardige applicaties.

Aan de opzet zitten voor- en nadelen.

Voordelen:

1. Geen belasting meer voor en schijfruimte op je pc en geen updates installeren.
2. Geen licenties, zoals op de bureau-pc én op de notebook.
3. Je kunt documenten overal benaderen, als je maar een internetverbinding hebt, dus ook zonder je eigen pc bij je te hebben.
4. Je kunt documenten delen met anderen (waar ook ter wereld).

Enhance your browser with Live Search! United States (change) | All Microsoft Sites

Microsoft Office Live Workspace Beta Sign in

Home Examples FAQ

Microsoft Office Live Workspace Beta
The online companion to Microsoft Office
Sign Up Free Pre-register in English now

Anywhere Access

- Store 1000+ Microsoft Office documents in one place
- Access them from almost any computer with a Web browser
- No more flash drives or sending yourself documents via e-mail

Share With Others

- Invite people to your workspace
- You control who can view, comment, and edit your documents
- Stop manually merging versions from multiple people

Works With Microsoft Office

- Open and save files directly from Word, Excel, and PowerPoint
- Synchronize contact, task, and event lists with Outlook
- No need to learn a new program

What is pre-registration?
Office Live Workspace beta will initially be available in English to a limited number of people. Pre-register now to be one of the first to try it. We will keep you posted about when your workspace will be ready.

How can I use it?

Work from home Manage a study group Organize an event

► More Examples

Microsoft is ook gestart met gratis online-programmatuur, die alleen onder Internet Explorer draait. En IBM doet mee met Symphony: <http://symphony.lotus.com/>

Site Help | Accessibility | Contact Us | Manage Your Profile | Office Live Worldwide
© 2007 Microsoft Corporation. All rights reserved. Legal | Trademarks | Privacy Statement

Microsoft

Internet 100%

5. Uitwisseling met geïnstalleerde applicaties op de eigen pc is mogelijk, maar zie ook onder nadelen.
6. Er is nu ook een Nederlandstalige versie beschikbaar.

Nadelen:

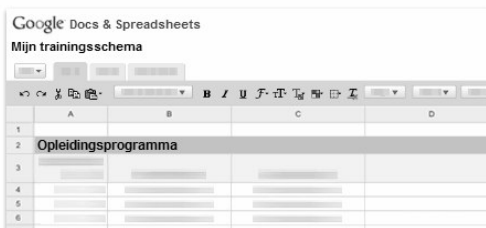
1. altijd (breedband) internetverbinding nodig.
2. Niet de meest uitgebreide functionaliteit, bijv. bij afbeeldingen.
3. Uitwisseling met programmatuur op

meer succes zal kunnen hebben dan de Network-computer.

Het is immers ook weer niet zo dat de eigen pc helemaal gedegradeerd wordt tot een domme terminal. Er zullen lokaal voldoende programma's overblijven om dagelijkse zaken te kunnen afhandelen. U kunt notities blijven maken, agenda-items en adresgegevens blijven invullen. Misschien vinden ze er ook iets op dat u gegevens die in een spreadsheet moeten

Google Docs & Spreadsheets Rondleiding

Maken

Maak compleet nieuwe documenten en spreadsheets.

U kunt eenvoudig algemene bewerkingen uitvoeren, zoals lijsten met opsommingstekens maken, kolommen sorteren, tabellen, afbeeldingen, opmerkingen of formules toevoegen, lettertypen aanpassen en meer. En het is gratis.

Upload uw bestaande bestanden.

Met Google Docs & Spreadsheets kunt u de meestgebruikte bestandsindelingen gebruiken, waaronder .DOC, .XLS, .ODT, .ODS, .RTF, .CSV en meer. Dus ga aan de slag en upload uw bestaande bestanden; uw opmaak en formules worden perfect weergegeven.

Door de vertrouwde vormgeving kunt u heel gemakkelijk wijzigingen aanbrengen.

Klik op de knoppen op de werkbalk om tekst vet weer te geven, te onderstrepen of in te laten springen, het lettertype of de indeling van getallen te wijzigen, de achtergrondkleur van cellen aan te passen, enzovoort.

[Volgende »](#) [Ga nu aan de slag](#)

'Wanneer ik als auteur een idee heb of nieuwe informatie heb voor één van mijn boeken, ga ik gewoon naar de dichtstbijzijnde computer en meld ik me aan.' - Ken Leebow, Auteur: boekenserie '300 Incredible Things to Do on the Internet'
[Meer gebruikerservaringen](#)

©2007 Google - [Help](#) - [Privacybeleid](#) - [Gebruiksvoorwaarden](#) - [Juridische kennisgevingen](#)

de eigen pc afhankelijk van aldaar geïnstalleerde applicaties.

4. Werkt langzamer dan op een pc met eigen programmatuur.
5. En om een afdruk te maken heb je nog altijd een printer nodig; die is op locatie niet altijd voorhanden.

Voor- en nadelen tegen elkaar afwegende, denk ik dat de 'nieuwe' formule

komen, alvast op uw eigen pc zet en die tijdens de verbinding met internet snel kunt importeren in het werkblad dat u daarvoor bestemd hebt.

Naarmate wifi meer beschikbaar wordt, zal het toepassingsbereik van op browser gebaseerde applicaties verder toenemen.

En tegen de tijd dat u een pc met opvouwbaar beeldscherm hebt,

Kijk ook eens naar **Ajax13** :
<http://us.ajax13.com/> en **ulteo**:
<http://www.ulteo.com/>

die u makkelijk in een jaszak kunt steken, is de bureaucomputer helemaal een achterhaalde antiquiteit.

Hoe werkt Docs & Spreadsheets?

Allereerst moet je een Google-account hebben of aanmaken. Je moet wat vragen beantwoorden; dat wijst zich vanzelf. Het Google-account kan ook voor andere Google-activiteiten, het zgn. *Google Pack*, bijv. Orkut, gebruikt worden.

Met de tekstverwerker is het even wennen. Bij veel tekstverwerkers kun je een tekst selecteren en er dan een bewerking op loslaten, bijv. vet of cursief maken. Ja, dat kan in Docs & Spreadsheets ook, maar een ander corps (lettergrootte) kiezen, blijkt niet precies aan de verwachting te voldoen. Niet alle geselecteerde regels krijgen de gekozen bewerking, maar soms alleen de laatste regels.

Je kunt de gekozen puntgrootte en de naam van het lettertype van een tekst niet direct in je scherm zien, maar alleen als je een opmaakmerk oproept. Een makkelijk trucje is: Eerst even de knop *Remove Formatting* T_x gebruiken en dan opnieuw de opmaak toepassen. Het corps is overigens beperkt (8, 10, 12, 14, 18, 24 en 36 pts) evenals het aantal fonts: Normal, Normal/serif, Normal/wide, Normal/narrow, Comic Sans MS, Courier New, Garamond, Georgia, Tahoma, Trebuchet MS en Verdana.

Wel praktisch is de mogelijkheid alle wijzigingen (dus ook als die door anderen zijn aangebracht) te traceren.

The screenshot shows a Google Docs spreadsheet interface. The title bar reads 'De tabel functie van Docs & Spr...'. The spreadsheet content is as follows:

Medewerker	Datum/tijd	Plaats	Werkopdracht
Jo de Laar	24-04-2007 20.15	Vogelenzang	muziek
G. Nidee	01-05-2007 10.30	Wenen	waterbeheer
L.N. de Ling	08-05-2007 06.30	Opperdam	koopjes jagen
N. Zovoort	08-05-2007 06.30	Opperdam	assisteren De Ling

Below the table, there is a comment: 'Dit is commentaar: Het moet goed duidelijk gemaakt worden - Kees van der Vlies 8/14/07 5:23 PM'. The interface also shows a menu bar with options like 'Bestand', 'Bewerken', 'Invoegen', 'Revisies', and 'HTML bewerken', along with various tool icons and a 'Spelling controleren' button at the bottom right.

En de functie 'html-document maken' is voor sommige toepassingen natuurlijk ook heel handig. Je kunt dus een tekst zowel in tekstformaat opmaken, als de html-versie daarvan oproepen en bewerken.

Het spreekt haast vanzelf dat een tekst of spreadsheet-werkblad ook direct gemaild kan worden. Maar alleen naar andere Google-accounts, en dat is wel weer jammer.

Over het opslaan van een tekstdocument is nagedacht:

1. als (gezipt) html-document
2. rtf-formaat
3. Word-formaat
4. Open Office-formaat
5. pdf-formaat
6. text-formaat

Tabelfunctie

In een document kunnen tabellen en andere objecten (afbeeldingen, hyperlinks, commentaar, bladwij-

Docs & Spreadsheets heeft uiteraard voor- en nadelen

Voordelen:

1. Geen belasting meer voor en schijfruimte op je pc en geen updates installeren.
2. Geen licenties, zoals op de bureau-pc en op de notebook.
3. Je kunt documenten overal benaderen, als je maar een internetverbinding hebt, dus ook zonder je eigen pc, Linux of Macintosh-computer bij je te hebben.
4. *Je kunt documenten delen met anderen (waar ook ter wereld).*
5. Uitwisseling met geïnstalleerde applicaties op de eigen pc is mogelijk, maar zie ook onder nadelen.
6. Geen zorgen meer over updates.

Nadelen:

1. *Altijd (breedband) internetverbinding nodig.*
2. **Niet de meest uitgebreide functionaliteit.**
3. Uitwisseling met programmatuur op de eigen pc afhankelijk van aldaar geïnstalleerde applicaties.
4. Werkt langzamer dan op een pc met eigen programmatuur.
5. Een mogelijk nadeel kan zijn dat de online-programmatuur niet in het Nederlands beschikbaar komt.

Voor- en nadelen tegen elkaar afwegende, denk ik dat de 'nieuwe' formule meer succes zal kunnen hebben dan de Network-computer.

zers, paginascheidingen, speciale tekens,) ingevoegd worden. De tabelfunctie biedt eigenlijk alleen opmaakmogelijkheden, en dan nog zeer beperkt. Maar voor het overzichtelijk indelen van bijvoorbeeld (werk)roosters of weinig veeleisende gegevens (kleine adressen-

Naam	Mappen/Gedeeld	Datum
Eerder deze maand		
☐ StarOffice	ik	17 aug. ik
☐ 11 Ways to search without Google	ik	17 aug. ik
☐ Nieuwe ontwikkelingen	DOSgg ik	17 aug. ik
☐ Publieke WiFi-netwerken onveilig	SoftwareBus ik	17 aug. ik
☐ De HCC Ledenraad	HCC Ledenraad ik	17 aug. ik
☐ Proefrekenblad 01	ik	17 aug. ik
☐ Voordelen:	ik	14 aug. ik
☐ De tabelfunctie van Docs & Spreadsheets	ik	14 aug. ik

	A	B	C	D	E	F
1	Een proefje			Voornaam	Achternaam	Gesorteerd
2	361	7	51.5714285714286	B. de	Laar	Dent, D.K.
3	7911	1130.14285714286		K.	Lender	Dicure, P.
4	888			V.	Vervoer	Die, O.
5	9160			O.	Die	Laar, B. de
6				P.	Dicure	Lender, K.
7				L.N. de	Ling	Ling , L.N. de
8				D.K.	Dent	Naast, R.
9				W.	Tikveel	Op, Z.M.
10				Z.M.	Op	Tikveel, W.
11				R.	Naast	Vervoer, V.

lijst) is het goed genoeg. En voor echte reken-, sorteer- en zoekfuncties is er altijd nog de spreadsheetfunctie.

De spreadsheetfunctie

Het rekenen en sorteren kan prima met de spreadsheetfunctie. Er zitten verrassend veel mogelijkheden in, meer dan in vroegere online-rekenbladen, zoals van Numsum (zie *SoftwareBus* 2006 nr.1). Zo is het mogelijk een extra rekenblad te openen om daar extra bewerkingen uit te voeren.

Ook sorteren is goed mogelijk, al wordt wel het gehele werkblad erbij betrokken. Moet er dus een 'kleine' sortering plaatsvinden, dan kan dat even op het extra blad om het daarna in het eerste rekenblad te plakken.

De verschillende soorten bewerkingen kunnen door het aanklikken van tabbla-

den (Bewerken - Sorteren - Formules) gekozen worden. Ook hier weer de mogelijkheid Revisies (door jezelf of anderen) te zien. Opvallend is het ontbreken van grafische weergave. Dus grafieken zitten er (nog) niet bij.

Maar de reken- en andere functies zijn echt volwaardig: wiskunde, financiële, logische, data-, zoek-, statistische, tekst-, info- en zelfs Google-functies. Van elke functie is een beschrijving op te roepen, helaas alleen in het Engels. Zeer compleet en via de Google-functies ook aan internet-informatie gekoppeld.

Microsoft Office Live Workspace

Nog even iets over het antwoord van Microsoft. Deze onderneming heeft miljarden verdiend aan kantoorsoftware en besturingssystemen. Nu de gigant van alle kanten belaagd wordt - denk ook aan de

acties van de Europese Unie - kan het concern niet anders dan zich teweerstellen. Enerzijds gebeurt dat door sterk in te zetten op professionele toepassingen, anderzijds door initiatieven van concurrenten te pareren.

Ja, zo werkt concurrentie nu eenmaal en (bijna) monopolisten krijgen vroeg of laat hun trekken thuis. "Dat houdt ze scherp", zullen we maar zeggen.

Office Live Workspace - Microsoft gooit overal *Live in* - biedt ook de mogelijkheid van bestanden online delen. Naast Word en Excel is interessant dat ook PowerPoint tot de mogelijkheden behoort. Er schijnt ook in voorzien te worden dat de gemaakte bestanden lokaal opgeslagen en weergegeven kunnen worden d.m.v. viewers. We zullen zien.

Adobe werpt zich ook in de strijd

Het begint trouwens aardig druk te worden met online-programmatuur. Want

sinds Adobe

begin oktober dit jaar liet weten *Virtual Ubiquity* (een

investeringsobject van Adobe uit 2005) te hebben overgenomen is ook *Buzzword* van deze ontwikkelaar meer in de belangstelling gekomen. *Buzzword* is overigens nog steeds in de Beta-fase. En Adobe is natuurlijk een niet te onderschatten speler op de softwaremarkt,

denk aan het PDF-formaat en Acrobat. Adobe verrijkt *Buzzword* ook met de functionaliteit 'Share' om eigen documenten op het web te delen. Omdat *Buzzword* in de Adobe Flex-ontwikkelomgeving is geschreven, draait het in Adobe Flash op de browser. Flash moet dus wel eerst opgehaald worden, maar velen hebben de Flash Player al op hun systeem staan.

De pagina-opmaakmogelijkheden, ook met illustraties (!), zijn groot.

Buzzword importeert en exporteert Rich Text Format (RTF)-files, Microsoft Word DOC-bestanden, en Word 2003 XML-files. Adobe is van plan ondersteuning voor standaard openbestandsformaten zoals PDF, Open Document Format (ODF), e.a. toe te voegen.

Zie ook: <http://www.virtub.com/>

Over andere programmatuur, zoals een online spreadsheet- of een presentatieprogramma meldt Adobe niets.

Zie ook het artikel in *HCC Online Magazine* over **OpenOffice.org**, waarvan ik de erg lange url maar even 'tiny' gemaakt heb: <http://tinyurl.com/37cn4g>. Kijk dan meteen naar de al wat oudere **cursus** OpenOffice.org op dezelfde *HCC Online Magazine*-site.

Samenvattend Google *Docs & Spreadsheets* is een serieus alternatief.

Experimenteer zelf!

Het antwoord van Microsoft mag niet onderschat worden, maar 'alleen geschikt voor Internet Explorer' is flauw. Adobe *Buzzword* zou ook een aardig deuntje kunnen meeblazen, als het voldoende aandacht weet te trekken.

P.S. Een belangrijke test, die u beslist moet uitvoeren, is: kan het online-programma documenten op mijn eigen harde schijf openen en na bewerking daar weer terugzetten? Of moet je elke keer bestanden heen- en weer schuiven? Houd ook de maximale bestands-grootte in de gaten. Het Open Document Format wint steeds meer terrein (zie elders in deze *SoftwareBus*), maar let op het belang van uitwisselbaarheid met formaten als .doc.

Omgaan met ODF-bestanden ●

Hans Lunsing

Hoe ga ik om met ODF-bestanden?

Geleidelijkaan zullen we meer te maken krijgen met bestanden in het OpenDocument Formaat (ODF). Dit is sinds enige tijd de ISO-standaard op het gebied van kantoordocumenten. Het is platform-onafhankelijk en onafhankelijk van welke softwareleverancier dan ook. Elke softwaremaker kan het implementeren zonder royalties te moeten betalen. Het is vooral om deze redenen dat al verscheidene overheden hebben besloten ODF als standaard te gaan gebruiken. Ook de Nederlandse overheid wil daar in de loop van volgend jaar toe overgaan. Het ODF bestaat uit aparte formaten voor tekst (ODT), spreadsheets (ODS), presentaties (ODP) etc. Deze zijn te herkennen aan de gelijknamige extensies .odt, .ods, .odp enzovoort.

Microsoft heeft tot dusver pertinent geweigerd om ODF direct in Microsoft Office te ondersteunen, maar heeft vooral terwille van zijn overheidsklanten wel besloten de bouw van een add-in voor MS-Office te sponsoren. Ook Sun, de maker van StarOffice en belangrijkste sponsor van OpenOffice, heeft een plug-in voor MSOffice ter beschikking gesteld. Met deze add-ins/plugin kunt u met MSOffice ODF-documenten zowel lezen als schrijven. U kunt ze gemakkelijk downloaden:

- De OpenXML/ODF Translator Add-ins voor Microsoft Office, gesponsord door Microsoft, vindt u op <http://odf-converter.sourceforge.net/>. Er zijn add-ins voor ODT, ODS en ODP. Die voor ODS en ODP zijn nog niet hele-

maal gereed, maar de meeste functionaliteit is er al wel. De add-ins werken in Microsoft Office XP, 2003 en 2007.

- De webpagina van de Sun ODF Plugin 1.1 voor Microsoft Office is http://www.sun.com/software/star/odf_plugin/. De plug-in converteert ODT, ODS en ODP, en werkt in Microsoft Office 2000, XP en 2003. Ondersteuning van Microsoft Office 2007 is gepland.

Gebruikt u al één van de kantoorpakketten StarOffice, OpenOffice, Lotus Symphony of KOffice dan zit u goed, want ODF is het standaard-formaat van deze pakketten.

- StarOffice is het commerciële kantoorpakket van Sun. OpenOffice.org is daarvan de open-source-variant. Een Nederlandstalige versie kan worden gedownload van <http://nl.openoffice.org/>. Voor Windows komt dat neer op 107MB. OpenOffice.org is beschikbaar voor Windows, Linux en MacOS X (met X11).
- Lotus Symphony is het kantoorpakket van IBM, gebaseerd op OpenOffice.org maar met een heel eigen jasje. Het is gratis verkrijgbaar van <http://symphony.lotus.com/>. De grootte van de download voor Windows zal circa 160MB zijn. Het pakket is beschikbaar voor Windows en Linux.
- KOffice (<http://www.koffice.org/>) is het kantoorpakket voor de Linux desktopomgeving KDE. Het is er nu alleen voor Linux, maar de volgende hoofdversie (2.0) komt ook voor Windows beschikbaar.

Dit artikel is opgenomen in de Kennisbank van de DOSgg: <http://kb.dosgg.nl/>

- NeoOffice (<http://www.neooffice.org>) is een vrij kantoorpakket voor MacOS X, Het is gebaseerd op OpenOffice.org, maar heeft er allerlei Mac-eigenschappen aan toegevoegd.

Alle vier de pakketten ondersteunen overigens ook de formaten van Microsoft.

Dan zijn er nog drie pakketten die ODF ondersteunen, ook al hebben ze een eigen formaat als standaard:

- De open-source tekstverwerker Abiword (<http://www.abiword.org/>) kan ODT sinds versie 2.2.8 lezen, en sinds versie 2.4.2 is er ook een exportfilter voor ODT. Abiword is beschikbaar voor Windows, Linux en MacOSX.
- Het commerciële Softmaker Office (<http://www.softmaker.com/>) kan ODF documenten importeren en is beschikbaar voor Windows en Linux. De volgende versie, 2008, waarvan al een beta voor Windows gereed is, kan ook naar ODF exporteren.
- Vanaf de nieuwe MacOS X 10.5 (Leopard) ondersteunt Apple's tekstverwerker TextEdit ODT voor zowel lezen als schrijven.
- Corel werkt aan een reeds veel eerder aangekondigde update voor WordPerfect Office waarmee het documenten in zowel Microsoft's open xml-formaat als in het open document format (odf) kan openen, bewerken en schrijven. WordPerfect Office is er alleen voor Windows.

Mensen zonder eigen kantoorpakket komen ook aan hun trekken. In de eerste plaats zijn er een aantal viewers voor ODF:

- De uitstekende TextMaker Viewer, gratis te downloaden van <http://www.officeviewers.com/>.

Het is een Windows-programma, maar werkt ook prima onder Linux met Wine. Het ondersteunt niet alleen odt, maar ook doc, rtf, html en txt.

- De ODF viewer van de Opendocument Fellowship, te downloaden van <http://opendocumentfellowship.com/odfviewer>.
- Visioo-Writer, ook een OpenDocument textfile viewer, te downloaden van <http://visioo-writer.tuxfamily.org/>.
- OpenOffice.org biedt een plug-in voor Mozilla-browsers (w.o. Firefox) die het mogelijk maakt ODF-bestanden in de browser te lezen. In openSUSE moet deze plug-in in OpenOffice.org via Extra / Opties / Internet worden ingeschakeld. In Ubuntu moet hij apart worden geïnstalleerd.
- Nog een ODF reader add-on voor de *Firefox web browser*, te downloaden van <https://addons.mozilla.org/nl/firefox/addon/1888>. Waarschuwing: deze add-on maakt de Geschiedenis (History) van de bezochte pagina's ontoegankelijk!

En het is zelfs mogelijk ODF-documenten online te bekijken, te bewerken en te schrijven:

- De gratis dienst Google Docs & Spreadsheets, bereikbaar via <http://www.google.nl/services/>.
- De Zoho office suite: www.zoho.com/.
- De ajaxWrite office suite: <http://us.ajax13.com/en/ajaxwrite/>.

Al deze on-line kantoorpakketten ondersteunen ook de Microsoft-formaten. Om een document online te kunnen bekijken moet u het natuurlijk wel even uploaden. Dat maakt het voor alleen bekijken wat minder praktisch.

GigaHits 2008-1 ●

Henk van Andel

Coördinator DiscTeam a.i.

Ondanks de korte tijd tussen *GigaHits* 2007-6 en 2008-1, beginnen we dit jaar met een dual layer DVD-ROM met een capaciteit van 8,5 GigaByte en ca. 600 programma's. Ook zijn enkele vernieuwingen doorgevoerd. We nodigen de gebruikers uit om daar commentaar op te leveren of suggesties voor te doen.

Het is nu ook mogelijk op te starten zonder de F11-toets. Die bleek bij een enkeling problemen te veroorzaken. Waarom trouwens die F11-toets? Welnu, we willen in de eerste plaats dat de gebruiker bewust bevestigt akkoord te gaan met de voorwaarden van de *GigaHits*. De F11-toets heeft tevens als voordeel dat (bijna alle) browsers daardoor in de full screen modus komen.

Jaargang 2007

Vorig jaar zijn we begonnen met het opnemen van de gehele voorgaande jaargang van de *SoftwareBus* en een verkorte vorm van de *GigaHits*. Dit jaar tref je op dezelfde wijze de jaargang *SoftwareBus* en *GigaHits 2007* aan.

Voor wat betreft de *SoftwareBus* is de PDF tegen kopiëren beveiligd. Maar dat is al lang geen veilige methode meer. Daarom hebben we een extra copyrightvermelding opgenomen. Vorig jaar troffen we delen van de *SoftwareBus* elders aan op internet. Alhoewel kopiëren het toppunt van vleien is, vonden we dat toch wat te ver gaan. Met voorafgaande schriftelijke toestemming van de redac-

tie is overigens overname nog steeds mogelijk.

Jaargang 2007 op *GigaHits* kan doorgezocht worden met de *search engine* op de *GigaHits*. Soms krijgen we de vraag naar een lijst met programmanamen, zoals vroeger. Nu kan men alles vinden.

Inhoud GigaHits 2008-1

Kijk deze keer vooral eens in de rubrieken Beeldbewerking/3D Modelling en Bewerking (bitmap), Bestandsbeheer/File managers, Communicatie/E-mail, Internet/Homepage-ontwikkeling, Spellen (ca 100) en Windows.

GigaHits 2008-01 is ook weer multi-bootable. En wel met twee Linux-distributies. Dat zijn:

- **PCLinuxOS 2007**: Zie nadere bijzonderheden op p.10 van dit nummer. PCLinuxOS claimt een 'betere Windows dan Vista' te zijn.

- **Rocket** (vroeger: gOS): Gebaseerd op de laatste Ubuntu 7.10, Maar met de toeters en bellen voor de moderne gebruiker en sterk internet- en Googlegeoriënteerd. Uiterlijk heeft het wat weg van MacOS X.

Kortom, deze keer twee besturingssystemen met een Linux kloppend hart op de achtergrond, maar met de gebruiker op de voorgrond! In de vorige *Software-Bus* stond een artikel over Linux dat het niet gaat redden. Maar met dit soort toepassingen van Linux moet je toch aan die uitspraak gaan twijfelen .....

● Cameraatje kopen? ●

Ernst Roelofs

Enige tijd terug besloot ik een camera voor naast mijn digitale reflex te kopen. Hoewel deze al een paar jaar oud was wist ik dat ik voorzichtig moest zijn met mijn verwachtingen. De camera's zijn de afgelopen jaren verder verbeterd, maar een reflex is alleen al door de optiek (nog) niet te verslaan. Ik zocht een compacte camera die in de broekzak moest passen en gemakkelijk in de bediening moest zijn. Ik wilde namelijk dat mijn kinderen (8 en 10) met de camera zouden kunnen fotograferen. Wegschrijven in raw was wenselijk, maar geen must.

Uiteindelijk vond ik de Samsung NV10, die camera van het jaar in 2006 was. Deze camera heeft een werkelijk sublieme eenvoudige bediening en daar ben ik uiteindelijk voor gevallen. Met de bedieningsknoppen in een matrix opstelling kunnen menukeuzen snel gemaakt worden. Geen aanraakscherm of joystickachtige bediening maar bediening door een rij horizontaal en verticaal geplaatste knoppen. Door over de toetsen te bewegen worden de functies aangegeven en door die knoppen in te drukken wordt de menukeuze gemaakt. Verder laat de camera bij lichtcorrectie meteen het resultaat zien. Erg handig allemaal. De NV 10 heeft één groot nadeel en dat is de vanaf 400 ASA storend zichtbare, streepvormige ruis. Ik heb de camera daarom ingeruild voor de aanzienlijk duurdere NV20 (het is erg prettig als zo'n service geboden wordt). De NV 20 is qua mogelijkheden identiek aan de NV 10, alleen de sensor is veranderd. Het aantal pixels is iets toegenomen, maar belangrijk is de winst in lagere ruis. De

ruisonderdrukking van de chip is vele malen beter. Helaas is de software daar nog niet op aangepast. Bij gebruik van de trillingsreductie en/of automatische gevoeligheid wordt de ISO-waarde begrensd op 200 ASA. Voor de NV 10 een verstandige optie, maar voor deze camera betekent het lange wachttijden, die al snel niet meer door de trillingsreductie gecompenseerd kunnen worden. Verder werd al snel duidelijk dat de belichtingsautomaat niet goed werkt bij mijn model. Hoe minder licht er is, des te meer gaat de automatiek overbelichten. Bij weinig licht krijg je dan een overbelichting die tot 2 stops kan oplopen met als gevolg een zwaar overbelicht en bewogen beeld; niet handig. Ook werkt de previewfunctie van de belichting niet meer bij weinig licht. Verder heeft de belichtingsautomaat moeite met contrastfoto's; ook dan is er de neiging tot overbelichting. Ter controle heb ik een belichtingstrap gemaakt. Omdat de

camera maar 2 voorkeuzediafragmawaarden heeft, is telkens de ISO-waarde verhoogd. De belichtingsautomatiek moet daarop reageren door de sluitertijd te verhogen zodat er korter belicht wordt om overbelichting te voorkomen. Bij normaal daglicht werkt dit prima. Bij weinig licht neemt de overbelichting toe. Ik ga de camera dan ook terugbrengen voor reparatie; te meer daar de zoomfunctie in vergelijking met de NV 10 minder accuraat werkt (sneller en doorschietend in focus).

Waar moet je zoal op letten als je een camera gaat kopen? Kijk allereerst in de computer- of fotobladen in de bibliotheek naar vergelijkende testen en probeer een beeld te vormen van wat je wilt en welke opties zinvol zijn. Een zoomfactor van 10x is erg mooi, maar resulteert al snel in bewegingsonscherpte bij een sterke vergroting. De handligging en stevigheid zijn niet onbelangrijk. Belangrijker is de juiste kleurenweergave en de maximale gevoeligheid (ISO-waarde) waarbij nog gefotografeerd kan worden zonder storende ruis. Verder zijn de optische eigenschappen van de lens erg belangrijk en een optische zoom is altijd beter dan digitale zoom. Met een digitale zoom lever je altijd scherpte in. Verder is het bedieningsgemak belangrijk, want te kleine knopjes zijn niet handig. Ook is het handig als de bediening intuïtief is en de camera in het donker bediend kan worden. Als de camera (ook) in raw kan wegschrijven heeft dat

als voordeel dat er met een fotobewerkingprogramma met raw-ondersteuning meer correctiemogelijkheden zijn; de meeste compactcamera's hebben deze optie echter (nog) niet; zo ook de NV10 en NV20. Verder is het handig om te letten op ontspandruk en ontspanvertraging. Moet de ontspanknop stevig ingedrukt worden dan neemt de kans op bewegingsonscherpte toe (helaas het geval bij de NV10/NV20). Met ontspanvertraging wordt bedoeld het tijdsverloop tussen indrukken van de ontspanknop en daadwerkelijk fotograferen. Het moet niet zo zijn dat als je bijvoorbeeld een motorrijder fotografeert deze al lang uit het beeld is als de foto gemaakt wordt. De NV20 is vrij snel; wel is de tijd tussen 2 foto's meerdere seconden. De geheugenkaart heeft de rol van fotorolletje overgenomen. De verschillen in type (zoals CF en SD), grootte (aantal GB), snelheid en mate van verkrijgbaarheid zijn, samen met de prijs, factoren die een punt van overweging kunnen zijn bij aanschaf.

Filmen kan ook met deze camera in een

lage resolutie van 640X480. De resultaten vielen niet tegen. Af en toe is er een licht flikkeren en soms ineens optredende strepen. Storender is dat het geluid wegvalt voordat de zoomfunctie onder het filmen gebruikt wordt; een bekende fout bij de NV10, die bij de NV20 niet meer zou optreden. Dit maakt het filmen met de camera minder aantrekkelijk; op zich jammer, want de kwaliteit is bij voldoende licht redelijk, al kan de filmkwaliteit niet concurreren met de camcorders van tegenwoordig.

Leuke extra's zijn verder een flitseraansluiting, rode-ogencorrectie, handmatige scherpstelmogelijkheden en handmatige belichting. Een belichtingscorrectie is een must, want vrijwel elke belichtingsautomaat moet wel in extreme gevallen gecorrigeerd worden. Een compactcamera met doorzichtzoeker zal de batterij minder belasten (ook niet onbelangrijk; hoeveel foto's kun je met een volle accu maken en is deze accu over 2 jaar nog leverbaar? Een goede handleiding helpt de beginnend fotograaf op weg en legt ook voor de gevorderde fotograaf alle (extra) functies en mogelijkheden begrijpelijk uit. De handleiding van de NV10 is wat dat betreft veel uitgebreider dan die van de NV20.

Een draaibaar display heeft als voordeel dat je onder moeilijke hoeken kunt fotograferen. Helaas zijn er steeds meer

camera's met afwijkende USB-stekkers, wat als groot nadeel heeft dat je zonder de bij de camera horende USB-kabel niets meer aan je camera hebt; zeker als de camera via de USB aansluiting opgeladen wordt.

Kortom er zijn veel zaken waar je op kunt letten als je een camera koopt. Iedereen zal daarbij zijn of haar eigen afwegingen maken op grond van eigen voorkeuren. De keuze voor een leverancier die je toestaat om een camera een week uit te proberen heeft in mijn ogen een pre. Bestellen via het internet heeft als nadeel dat er geen verkoper is die je uitleg kan geven of je bij de keuze kan helpen. Daar tegenover staat vaak een lagere prijs (en soms ook een slechte service).

De laatste aanschaf tip die ik kan geven is, de camera na aanschaf uitgebreid te testen; zoek de grenzen op (b.v. veel en weinig (tegen)licht; maak belichtings-trappen, probeer alle functies uit, zoals het maken van films, en maak vervolgens voor jezelf uit hoe tevreden je bent je over de resultaten. Verder is er natuurlijk de fotoafdeling van de DOSgg waar je terecht kunt met vragen; zie ook de SoftwareBus. Heeft u vragen over dit artikel, dan kunt u mij hierover een e-mail sturen op: ernstbr@hotmail.com.

● XEN Source overgenomen door Citrix ●

Citrix, een bekend softwarebedrijf voor gedecentraliseerd gebruik van centrale professionele applicaties, heeft medio augustus 2007 voor het bedrag van 500 miljoen US dollar XEN Source overgenomen. Citrix (goed voor 1 miljard US dollar per jaar) begeeft zich hiermee

op de markt voor virtualisatie, die naar verwachting de komende vier jaar tot een jaaromzet van 5 miljard dollar zal groeien. Citrix was al vertrouwd met samenwerkende besturingssystemen en daarbij gebruikte beveiligde terminal-server-verbindingen.

Wat is een content management systeem en wat kan ik ermee?

Nicolaas Kraft van Ermel

Binnen het Platform WebOntwerp van onze DOSgg hebben we het er nogal eens over, een 'Content Management Systeem', kortweg CMS. Een aantal lezingen/workshops hierover zijn ook druk bezocht, maar we hopen met dit medium nog meer publiek te bereiken.

Wat is dat nu, zo'n content-management-systeem? Letterlijk vertaald zouden we moeten spreken over een inhoud-beheersysteem. Dat is nu net wat een content-managementsysteem doet: het beheert inhoud.

Een van de toepassingen van een content-managementsysteem is het maken van complexe websites op eenvoudige wijze, zonder dat de webmaster kennis hoeft te hebben van webtechnieken, zoals HTML, scripting en CSS (Cascade Style Sheets - daar moeten we ook ooit nog eens op terugkomen). Deze toepassing van een content-managementsysteem gaan we in dit artikel bespreken.

Men kan van een content-management-systeem spreken als er sprake is van een scheiding van beheer, opslag en presentatie. Juist door deze scheiding kan men met een CMS makkelijk complexe websites beheren. Maar hoe werkt dit nu?

Om te beginnen hebben we een beheerder, die een website beheert. Onze beheerder wil op zijn website een pagina bijplaatsen. Deze beheerder gaat naar een deel van het CMS dat we de 'beheeromgeving' noemen. Deze beheeromgeving is voor het grote publiek afgesloten, en

is alleen toegankelijk voor de beheerder(s). In deze omgeving maakt onze beheerder een nieuwe pagina aan; de inhoud van deze pagina kan gewoon gekopieerd worden vanuit een tekstverwerker. Ook geeft de beheerder aan waar en vanaf wanneer deze pagina gepubliceerd moet worden. Voor het CMS bestaat een pagina dus uit de feitelijke pagina en informatie over de pagina. Als de beheerder de nieuwe pagina bewaart, dan slaat de beheeromgeving de pagina tezamen met de informatie over de pagina op in de opslagomgeving, vaak is dit een database.

Stel dat een willekeurige bezoeker van onze website de zojuist aangemaakte pagina opvraagt. Hoe krijgt hij deze dan te zien?

De voorkant van de website, dat wat de bezoeker te zien krijgt, noemen we de *presentatieomgeving*. Deze presentatieomgeving haalt de inhoud van de pagina en de informatie over deze pagina op uit de database en zet deze om in de website, zoals de bezoeker die te zien krijgt. Zo krijgen we het schema op de volgende bladzijde:

De website, zoals onze bezoeker die te zien krijgt, bestaat nu (zoals ik het noem) uit 'droge inhoud', dat wil zeggen dat deze niet is opgemaakt. Dat is natuurlijk niet echt professioneel!

De lay-out (opmaak) van de website staat beschreven in een template. Deze tem-

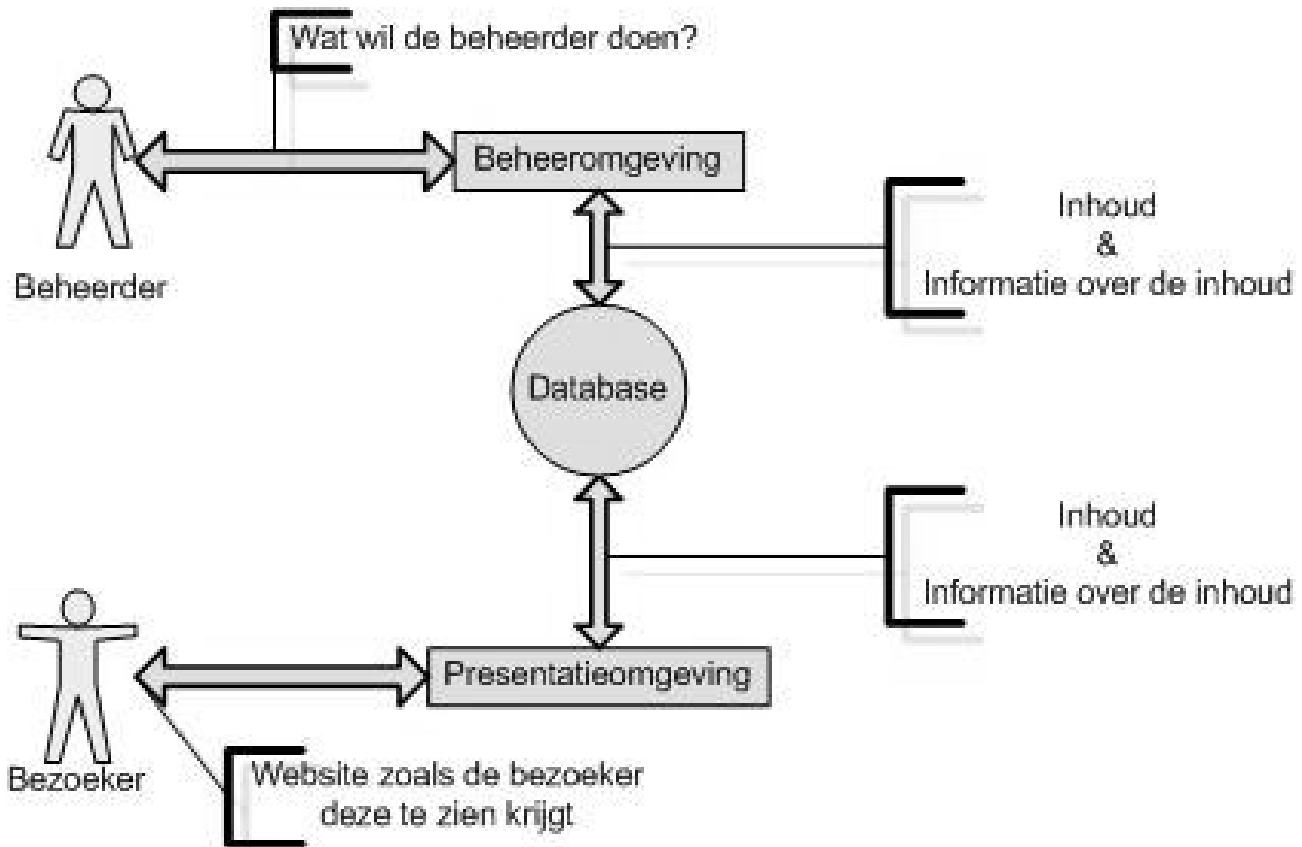

plate is geschreven in HTML, met verwijzingen naar de inhoud.

Informatie over de tekstopmaak (d.w.z hoe ziet vette tekst eruit, en hoe zit schuine tekst eruit?) staat opgeslagen in een zogenaamd *style sheet*, en deze is geschreven in CSS. De presentatieomgeving haalt de template en de style sheet op en gebruikt deze bij het verwerken van de inhoud van de website.

Als we deze informatie integreren in het eerder gebruikte schema, krijgen we het schema van de volgende blz.

Aan het begin van dit artikel beweerde ik nog dat het mogelijk is zonder technieken zoals HTML en CSS met een CMS een website te bouwen. Nu moet ik toegeven dat dit een klein beetje optimistisch is, want de meeste CMS-leveranciers gaan ervan uit, dat u zelf voor een template en een style sheet zorgt.

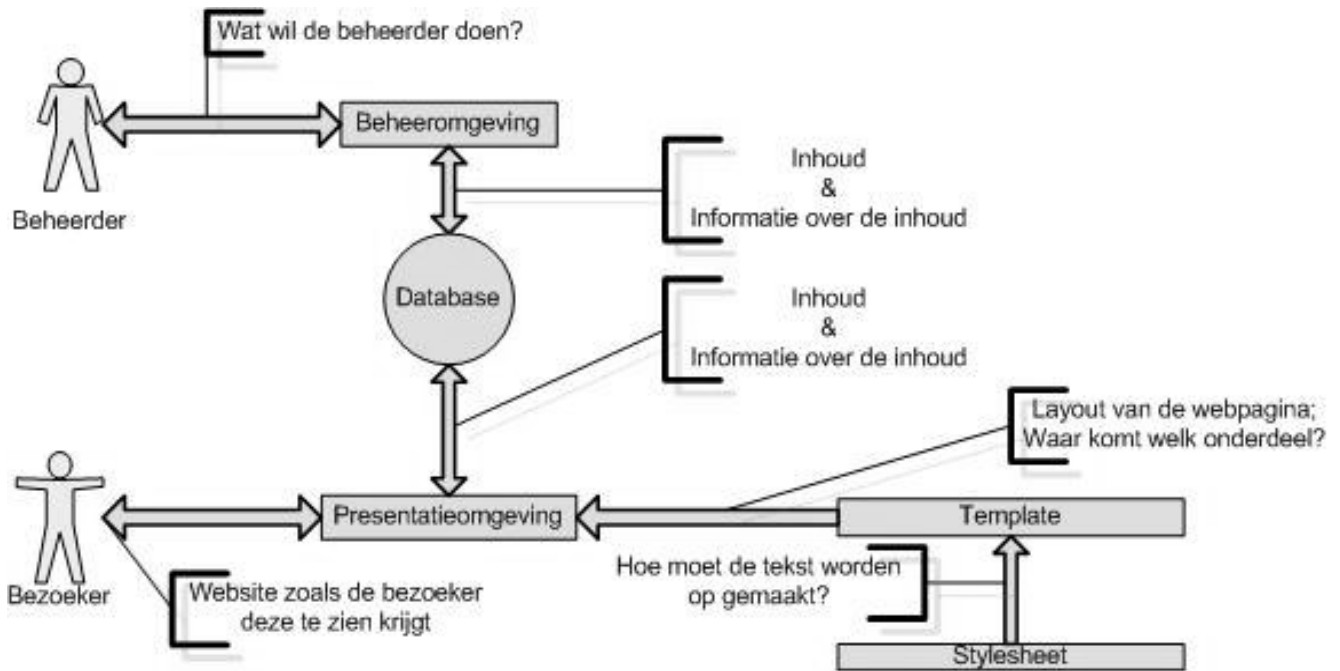
Maar rondom de bekende content-managementsystemen zijn heuse 'communities' ontstaan. In deze communities is het vaak de gewoonte dat mensen hun style sheets en templates met elkaar delen en vaak zelfs samen met elkaar samenstellen. Zo kunt u aan een template en een stylesheet komen zonder zelf HTML of CSS te beheersen.

Wat zijn nu de voordelen van zo'n CMS?

De grote kracht van een CMS zit in de scheiding van opslag, beheer en presentatie. Hierdoor is het mogelijk om:

- Het 'smoel' van een website te veranderen zonder het risico te lopen per ongeluk aan de inhoud te komen
- De inhoud van een website te veranderen zonder het risico te lopen aan de lay-out of de tekstopmaak te komen

- De tekstopmaak van een website te veranderen zonder aan de tekst zelf te hoeven te komen.

Een ander groot voordeel van CMS zit in de gecentraliseerde opslag in de database. U kunt met meerdere personen een website beheren zonder het risico te lopen om op een gegeven moment met meerdere versies van een pagina rond te lopen, die u vervolgens met veel pijn en moeite aan elkaar moet plakken.

Natuurlijk kent het gebruik van CMS ook nadelen. Het belangrijkste nadeel is wel dat een content-managementsysteem een hogere systeembelasting veroorzaakt op de web-server. Hierdoor is het onaantrekkelijk om kleine websites te draaien met een CMS.

Ik leg bij mijzelf de grens op zo'n tien tot vijftien pagina's. Verwacht ik dat een website groter wordt dan dat aantal pagina's, dan ga ik met een content-

management systeem werken. Waar u die grens legt moet u echter zelf bepalen. De hogere systeembelasting op de server heeft ook voor grote websites nadelen, als er door de actualiteit meer bezoekers op een website komen. Het kan dan voorkomen dat een website plat wordt gelegd. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren als een website 'geslashdot' wordt.

Ik hoop dat u nu een idee hebt wat een Content Management System is en wat een CMS doet. Misschien ontstaat door dit artikel de indruk dat een CSM ingewikkeld is, maar ik denk dat dit op zich meevalt; men zal hooguit met het CMS moeten leren werken. Hierna is het beheren van een complexe website kinderspel!

Binnen het Platform WebOntwerp hebben we de nodige activiteiten op touw gezet rondom het CMS *Joomla!*

www.neokobe.nl/free-content-management-software---freeware-cms www.biiitsoft.com/
<http://freeware-internet.startpagina.nl/> <http://nl.wikipedia.org/wiki/Contentmanagementsysteem>
http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_content_management_systems
www.freedownloadcenter.com/Best/cms-freeware.html <http://webcontent-m1.com/m1/en/>

Op weg naar de communicatie met Outlook Agenda

Jules Zollner

Het nieuwe jaar begint met goede voornemens en zo heeft iedereen het goede voornemen gemaakt de *Agenda* goed te gaan of blijven bijhouden.

De Agenda is de noodzakelijkste levensbehoefte, wil men zijn of haar leven georganiseerd en gepland hebben.

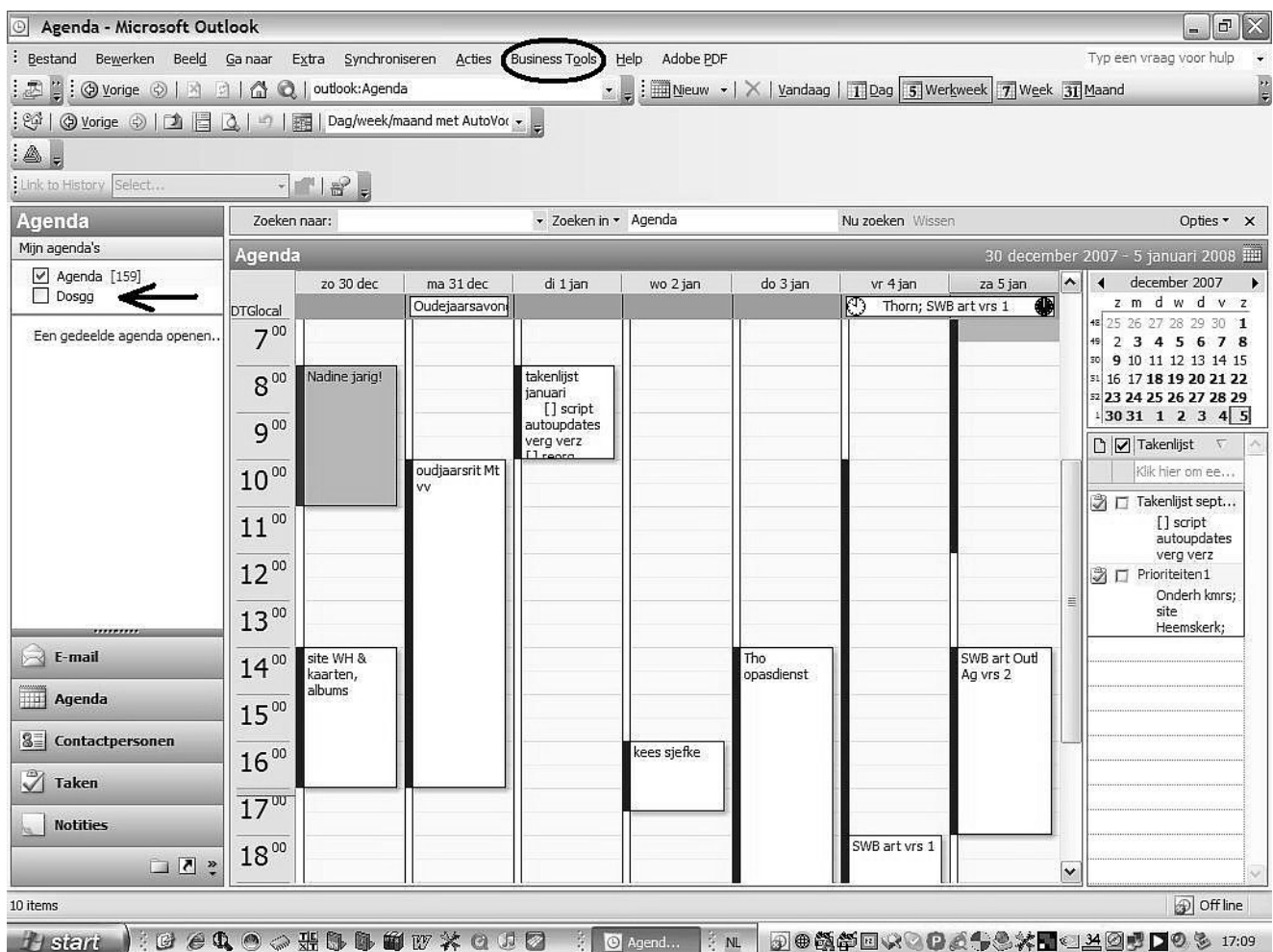
Vaak wordt er minachtend op neergekeken en het hulpmiddel als een noodzakelijk kwaad beschouwd, terwijl er ook tegelijk iets heel leuks en goed van gemaakt kan worden.

De coördinator, de planner en organisa-

tor, de 'Agenda-bijhouder' is de belangrijkste man in het bedrijf. We zullen later echte planningsprogramma's behandelen.

Er zijn Agenda's in alle maten en soorten. Ook de leren Agenda met papieren, geprinte velletjes is nog altijd belangrijk. En die zal ik dan ook met voorrang in onze digitale omzettingen behandelen.

We beperken ons tot de Agenda die de meeste economische gebruikersvriendelijkheid biedt. Het is dus de leden

Succes-Agenda, wie kent 'm niet? Die gevoed wordt door geprinte papieren velletjes op Avery-formaat in combinatie met de mobiele telefoon en/of PDA. Dezelfde informatie van de papieren Succes Agenda staat op de mobiele telefoon en PDA. Alle informatie is afkomstig van de pc - MS Outlook - Agenda. Of die nou van het intranet afkomstig is of niet.

staan op www.juzo777.nl/dosgg/outlook/agenda. Login: guest; wachtwoord: guest. Er is ook een Forum/Gastenboek, dat we daarvoor nodig hebben.

Deelname is gratis en als de cursus-werkgroepen eenmaal goed draaien (meteen vanaf het begin) gaan ze mogelijk verder onder de vlag van de DOSgg.

Agenda - Jules Zollner Heerlen Computer Centrum 4

http://www.juzo777.nl/dosgg/outlook/agenda/

Dosgg Training Jules Zollner. Tel: 04557 18224 of 06407 96661 Fax: 08483 93572 mail: juzo@home.nl - skype: juzo

januari 2008

zondag	maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag	zaterdag
		8:00 takenlijst januari	16:00 kees sjeffe	14:00 Tho opasdienst	Thorn; SWB art vrs 1 18:00 SWB art vrs 1	14:00 SWB art vrs 2 Outl Ag vrs 2
11:00 SWB art vrs def bew verz vd Vlies	9:00 systeem bijvullen	9:00 reg bijeenk Ikea	8:00 Breda	8:30 Inhaalrit LB K'bosch Hbg		
		8:00 Lenie jarig!				

Gegevens over afspraken en gebeurtenissen

----- dinsdag 1 januari 2008 -----

takenlijst januari
8:00-10:00

----- woensdag 2 januari 2008 -----

kees sjeffe
16:00-17:30

----- donderdag 3 januari 2008 -----

Tho opasdienst
14:00-22:00

----- vrijdag 4 januari 2008 -----

Thorn; SWB art vrs 1
4 januari 10:00-5 januari 12:00
SWB art vrs 1
18:00-21:00

----- zaterdag 5 januari 2008 -----

SWB art Outl Ag vrs 2
14:00-18:00

----- zondag 6 januari 2008 -----

SWB art vrs def bew verz vd Vlies
11:00-13:30

Opgeslagen op 5 januari 2008 16:50, (GMT+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen

Gemaakt door: Microsoft Outlook

Gereed

Internet 100%

start Agenda - ... NL 17:04

Voor de diepgaande winstgevende integratie van de MS Outlook - Agenda in ons dagelijks leven richten we een speciale cursus/werkgroep op.

Overzichten, verwijzingen en samenvattingen komen in de SoftwareBus, de cursus, projecten en werkgroepen/terreinen

Na de *Outlook Agenda*, komt het gehele *Outlook* aan de beurt, omdat dat nu eenmaal gebruikt wordt in veel bedrijven en door mensen in hun persoonlijke leven.

Outlook en Outlook Agenda worden zelden in al hun mogelijkheden en uit-

breidingen (Business Tools plugins) gebruikt. Dat gaan wij wel doen.

Outlook (Agenda) is tot nu toe in bedrijfs-productiesystemen, administratie, (order)begeleiding en opleidingen nogal verwaarloosd.

We gaan alle vormen van communicatie behandelen, omdat de computer daar in eerste instantie voor is uitgevonden. Ik verzoek dus iedereen mee te doen.

We houden ons de eerste tijd bezig met grondige verkenning en meteen praktijk van alle functies van Outlook Agenda. Daar hoort dus bij, de interactie tussen privé en zaak (intranet), de leren agenda met de geprinte velletjes, up- en downloaden naar mobiele telefoon en pda en updates.

Dat betreft dus minimaal dagelijks:

- adressen
- contactpersonen
- afspraken
- notities
- taken

zoals we dat op de site in cursus en werkgroep gaan uitwerken en uitproberen. De nodige software is in Outlook 2000, 2003 en 2007 aanwezig.

Werken met Outlook en Agenda moet de komende maanden 'met de ogen dicht' worden.

Op het programma staan nog andere mogelijke soorten van communicatie: het schrijven van de ideale (en gegarandeerd) succesvolle sollicitatiebrief, de presentatie, het businessplan, de projectplanning, de managementteamrapportage, de acquisitie, pers, promotie en publiciteit, het dagrapport.

Doet allen mee.

Veel succes, en veel plezier.

Meer informatie is te vinden op de websites:

- www.microsoft.com/netherlands/office/newday/default.msp?WT.mc_id= (verkort: <http://tinyurl.com/yu9uwt>), waar de 2007-probeerversie van Outlook opgehaald kan worden).
- Ook van Microsoft: www.microsoft.com/netherlands/ondernemers/ondernemen_personeel_en_kantoor/samenwerken/webagendaoutlook.aspx. En dat kan korter met: <http://tinyurl.com/yvnhde>.
- www.ict-fsw.leidenuniv.nl/content_docs/Handleidingen/olk2003_agenda.pdf (een vrij uitgebreide cursus over de versie 2003). Kort: <http://tinyurl.com/24457d>
- www.gw.utwente.nl/ICTB/helpdesk/handleidingen/outlook2003thuis/
- <http://outlook.startkabel.nl/> en (natuurlijk ook) <http://outlook.startpagina.nl/>
- www.websonic.nl/pctips/pctips_office2003outlook.php, online-cursus/tips.
- www.zibb.nl/web/show/id=1222611/contentid=181648, veel korte tips.

● Ham-Radio ●

Evert Vinkenburg

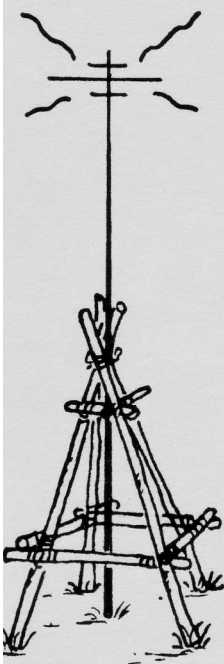
Als introductie voor de lezing, die ik op de DGD van 9 februari 2007 zal houden over PSK31, wil ik hier een beeld schetsen van de wereld van de zendamateurs. In mijn artikel "Computers en Radio" in SWB2005/5 is hierover nog meer informatie te vinden.

Als erkenning voor de bijdragen die niet professioneel gebonden personen aan de ontwikkeling van de radiocommunicatie hebben geleverd, zijn in internationale verdragen delen van het radiofrequentiespectrum aan zendamateurs beschikbaar gesteld, voor het doen van experimenten. De interpretatie van wat experimenteel is, en wat niet, kan in diverse delen van de wereld variëren, maar er is een wereldwijde mogelijkheid voor communicatie. Veel landen erkennen elkaars machtigingen zodat het mogelijk is zonder administratieve rompslomp je apparatuur mee op vakantie te nemen.

De verschillende frequentiebanden bieden verschillende mogelijkheden. De kortegolbanden geven internationale contacten, de hogere frequenties worden gebruikt voor lokaal (mobiel) contact en bieden grotere bandbreedte voor TV en digitale contacten. Recent zijn ook in het

midden en lange golf gebied frequenties beschikbaar gekomen, die uitnodigen tot antenne experimenten. De, in principe, rechtlijnige voortplanting van de radiogolven wordt door buiging en reflectie aangetast. Hierdoor is het mogelijk verbindingen te maken die over de horizon reiken, tot aan onze tegenvoeters toe. Reflecties kunnen gaan via de ionosfeer, waarvoor regelmatig propagatievoorspellingen worden gedaan. Maar ook meteorietensporen, het noorderlicht of de maan worden gebruikt voor het maken van verbindingen. Er zijn ook satellieten in omloop, die amateursignalen heruitzenden. Soms kun je zelfs verbinding maken met een astronaut, want verschillende satellieten hebben amateurapparatuur aan boord.

De activiteiten van de radioamateurs zijn divers. Je hebt lieden die met zoveel mogelijk stations verbinding willen maken, of met verschillende landen,

**STELLA MARIS
EINDHOVEN**

PA0EEF/J

TO RADIO ..... CONFIRMING QSO

DATE	GMT	BAND	RST	MODE

PSE QSL TKS via VERON NETH. R.13.

73 .....

maar er zijn er ook die op vaste tijden contact hebben met hun vriendjes. Regelmatig worden “ Contests “ gehouden waarin men in een dag of weekend kijkt wie de meeste verbindingen heeft

gitale- en beeld-verbindingen gemakkelijker te realiseren dan in het verleden, en worden ook nieuwe communicatie modes ontwikkeld. Hiervoor zijn computerprogramma's beschikbaar, vaak als

freeware of open source.

Zo een programma is PSK31. Geïnspireerd door de morse code moet het een real-time tekstverbinding mogelijk maken, gebruik makend van een minimale bandbreedte. Die kleine bandbreedte betekent dat er naast het gewenste signaal zo min mogelijk ruis en storin-

gen worden meegekregen, dus dat de signaal-ruis verhouding geoptimaliseerd wordt. Dit maakt het bijvoorbeeld mogelijk om met een klein zendvermogen veel grotere afstanden te overbruggen dan met spraak zou kunnen. Programma's als PSK31 en HamRadioDeLuxe, waar het deel van uitmaakt zijn op het internet te downloaden. Meer informatie is o.a. te vinden op sites van amateurverenigingen, zoals www.veron.nl of www.vrza.nl. En wat heeft dit met het muziekplatform te maken? De zendontvanger wordt via de geluidskaart aangesloten. Misschien tot ziens op de DGD ?

gemaakt. Bij “ vossejachten “ moeten deelnemers met peilonvangers verborgen zenders vinden, of proberen het eerst bij een “ vos “ te zijn die een vlucht met een weerballon heeft gemaakt. Op velddagen wordt de apparatuur, en de antenne, buitenshuis opgesteld, en op de JOTA (Jamboree on the air) bij scouting groepen, waarvan de leden dan met elkaar verbinding kunnen maken. Naast de morse code, die door zijn betrouwbare verbindingen nog volop leeft in de amateurwereld, vindt je ook spraakverbindingen, waarbij door het internationale spelalfabet en standaard afkortingen taalbarrières verlaagd zijn. Door het gebruik van computers zijn di-

gen worden meegekregen, dus dat de signaal-ruis verhouding geoptimaliseerd wordt. Dit maakt het bijvoorbeeld mogelijk om met een klein zendvermogen veel grotere afstanden te overbruggen dan met spraak zou kunnen. Programma's als PSK31 en HamRadioDeLuxe, waar het deel van uitmaakt zijn op het internet te downloaden. Meer informatie is o.a. te vinden op sites van amateurverenigingen, zoals www.veron.nl of www.vrza.nl. En wat heeft dit met het muziekplatform te maken? De zendontvanger wordt via de geluidskaart aangesloten. Misschien tot ziens op de DGD ?

73 de PA0EEF

● Luctor et emergo ●

Ernst Roelofs

“Ik worstel en kom boven” is de lijfspreuk van de Zeeuwen en de titel van een nieuwe rubriek in de SoftwareBus waarvan ik de aftrap mag doen.

Ieder computerblad heeft wel z'n rubriek met vragen die door een deskundig redactielid beantwoord worden. Maar bij de DOSgg zijn het de deskundigen zelf die lid zijn. Wij gaan het daarom anders doen. In deze rubriek niet alleen het probleem, maar ook de gevonden oplossing, en... als die geplaatst wordt levert het een cadeaubon op.

Als hobbyisten worstelen we wat af, waarbij het vinden van de oplossing veel genoegdoening geeft en waarbij het leuk is om de soms zeer creatieve probleemoplossingen te delen. Zelf heb ik twee problemen gehad die mij erg veel tijd gekost hebben en die mij nog steeds helder voor de geest staan, naast de vele kleine probleempjes die je oplost als je met je hobby aan de slag bent.

Stekkertje

Jaren geleden vroeg een kennis van mij of ik de computer van z'n dochter kon repareren. De computer startte op maar na enige tijd stopte de computer er mee en dat leek onafhankelijk van het programma of Windows te gebeuren. Ik heb vervolgens weken daar naar zitten kijken en ik snapte er niets van. De computer startte vrijwel altijd wel op en na enige tijd, volledig random, soms meteen en soms pas na 15 minuten, stopte de computer ermee. Ik dacht dat er een onderdeel was dat warm werd en dan door b.v. uitzetting ermee stopte. Ik dacht dit omdat er geen relatie met

welk programma dan ook was en omdat het soms bij het opstarten al gebeurde. Omdat de computer er plotseling mee stopte moest het wel dicht bij de voeding liggen, zo beredeneerde ik. Omdat ik er niet uitkwam besloot ik maar het moederbord te vervangen en op dat moment ontdekte ik de oorzaak van het probleem. Een van de contacten van de voedingssteker op het moederbord was gecorrodeerd. Na schoonmaken van die stekker heeft die computer het nog tot zijn pensionering naar tevredenheid gedaan.

Wasmachine

Het is algemeen bekend dat wasmachines flink kunnen trillen, zoals ook bekend is dat computers, en dan met name de harde schijven, slecht tegen trillingen kunnen. Mijn broer heeft een jaar geleden een Packard Bell-computer gekocht; z'n laatste, want hij is (in mijn ogen terecht) zeer ontevreden over de niet-service als helpdeskmedewerkers die elkaar tegenspreken verkeerde DVD's opsturen en weigeren de on-sitegarantie waar te maken. Op zich geen probleem met een broer die wel verstand van computers heeft; maar niet als de reisafstand meer dan 200 kilometer is. Hoe dan ook, mijn broer bleef maar problemen houden met zijn computer en nadat de harde schijf al vervangen was gaat nu het moederbord vervangen worden. Al pratende kwam ik er achter dat de wasmachine die veel lawaai maakt ook veel trillingen veroorzaakt en dat deze trillingen voelbaar zijn bij handoplegging op de computer. Een computer die nota bene in de kamer ernaast staat in

een vrijdbaar computerbureau. Of de trillingen de defecten veroorzaakt hebben zullen we nooit weten. Goed kan het echter niet zijn geweest en ook dit is iets waar je niet snel aan denkt. Als de computer terug is van reparatie (na twee weken was de computer nog steeds niet opgehaald) gaat deze trillingsvrij gemonteerd worden.

Tot zover twee problemen die ik heb kunnen oplossen. Ik ben erg benieuwd naar de problemen die u heeft weten op te lossen. Schroom niet om ze in te sturen; ook als u niet zo goed kan schrijven (typen ;-), want ik wil best helpen met het redigeren van uw tekst.

●Tip van John Nijssen ●

Een kennis van mij had problemen om foto's te verkleinen, die hij in PowerPoint wilde gebruiken. Hij had het met IrfanView geprobeerd, maar was niet tevreden. Toen ik bezig was hem te helpen, ben ik tegen iets heel anders aangelopen.

Bij Microsoft kun je het programma image resizer downloaden (het is maar 512 kB)
<http://www.microsoft.com/windowsxp/downloads/powertoys/xppowertoys.msp>.

In een korter formaat is dat: <http://tinyurl.com/2meyw> (rechterkant, 5e programma van onderen af).

Na installatie bevindt zich onder de zgn 'rechtsklik' de mogelijkheid van 'resizen' (geen mooi woord, maar in het Nederlands moet je er een hele zin aan wij-

den). Het gaat dan als volgt: markeer één of meerdere foto's in de Verkenner en klik rechts. Kies dan voor het formaat 800x600 (of iets anders) et voilà .....

Redactie: Kijk trouwens ook eens bij <http://www.easyresize.nl/>, <http://www.foto-service.nl/resize/start.asp> en (het bijna gelijkluidende) <http://www.resizer.nl/> of <http://www.resize.it/>

Vraagbaken DOSgg ●

De DOSgg-VraagBaak-medewerkers zijn o.a. te bereiken via e-mail. Hieronder staan de namen, specialisaties en de e-mail-adressen.

Indien u *telefonisch* uw vraag wilt stellen, bel dan: **0317 707 425** of **0317 707 426**. zie hiervoor ook onze website www.DOSgg.nl onder *DOSgg HelpDesk*.

Onderwerp:	Medewerker:	Specialisatie:	E-mailadres:
Windows Vista	Bas v.den Dikkenberg		bd@vraagbaak.DOSgg.nl
	Cees Jacobs		cj@vraagbaak.DOSgg.nl
	Ruud Uphoff		ru@vraagbaak@DOSgg.nl
	Hans Schuts		hs@vraagbaak.DOSgg.nl
Windows XP	Antoon van Rijn	Home & Pro	ar@vraagbaak.DOSgg.nl
	Cees Jacobs	Home & Pro	cj@vraagbaak.DOSgg.nl
	Joep Bär	w.o.Habo	joepb@vraagbaak.DOSgg.nl
	Piet Molema	Genealogie	pm@vraagbaak.DOSgg.nl
	Ruud Uphoff	Pro	ru@vraagbaak.DOSgg.nl
	Ed Smits	Home	es@vraagbaak.DOSgg.nl
	Sander Wendling	Home & Pro	sw@vraagbaak.DOSgg.nl
Overige Windows	Arnold Spijker	3.x/95/98	as@vraagbaak.DOSgg.nl
	Cees Jacobs	Alle	cj@vraagbaak.DOSgg.nl
	Cees Vader	95/98	cv@vraagbaak.DOSgg.nl
	Ed Smits	95/98	es@vraagbaak.DOSgg.nl
	Hans Geldermans	95/98	hg@vraagbaak.DOSgg.nl
Linux	Ger Wesselink		gw@vraagbaak.DOSgg.nl
	Cees Jacobs		cj@vraagbaak.DOSgg.nl
	Hans Lunsing	w.o. Habo	hl@vraagbaak.DOSgg.nl
	Johan Holstein		jh@vraagbaak.DOSgg.nl
	Willem v.der Poel		wp@vraagbaak.DOSgg.nl
Netwerken	Antoon van Rijn		ar@vraagbaak.DOSgg.nl
	Hans Geldermans		hg@vraagbaak.DOSgg.nl
	Rein de Jong		rj@vraagbaak.DOSgg.nl
	Hans Schuts	Internet	hs@vraagbaak.DOSgg.nl
	Sander Wendling	ADSL	sw@vraagbaak.DOSgg.nl
Office-pakket	Aard Sauer	Corel	aard@vraagbaak.DOSgg.nl
	Arnold Spijker	Spreadsheets	as@vraagbaak.DOSgg.nl
	Cees Jacobs	XP PowerPoint	cj@vraagbaak.DOSgg.nl
	Cor Nouws	OpenOffice	cn@vraagbaak.DOSgg.nl

Onderwerp:	Medewerker:	Specialisatie:	E-mailadres:
Office-pakket	Evert van der Bos	Access	eb@vraagbaak.DOSgg.nl
	Fedde Kortstra	Access	fk@vraagbaak.DOSgg.nl
	Jacobus van Laatum	XP	jl@vraagbaak.DOSgg.nl
	Jan Biemans	Word /VBA	jb@vraagbaak.DOSgg.nl
	Jan van Doorn	Database	jd@vraagbaak.DOSgg.nl
	Hans Roelofswaard	Excel	hr@vraagbaak.DOSgg.nl
	Kees van Gorp	Spreadsheets	kg@vraagbaak.DOSgg.nl
Beeldbewerken	Rinus Alberti	Photoshop	ra@vraagbaak.DOSgg.nl
	Ton van Doorn	Video	td@vraagbaak.DOSgg.nl
	Isja Nederbragt	The GIMP	in@vraagbaak.DOSgg.nl
Webontwerp	Bas v.den Dikkenberg		bd@vraagbaak.DOSgg.nl
	Hans Vosman		hv@vraagbaak.DOSgg.nl
Hardware	Fred Soer		fs@vraagbaak.DOSgg.nl
	Louis Baesjou		lb@vraagbaak.DOSgg.nl
	Ton van Doorn		td@vraagbaak.DOSgg.nl
Virus/veiligheid	Antoon van Rijn		ar@vraagbaak.DOSgg.nl
	Ron de Wit		rw@vraagbaak.DOSgg.nl
	Wim Kwint		wk@vraagbaak.DOSgg.nl
Internet telefonie	Florus Vogelaar		fv@vraagbaak.DOSgg.nl
	John van der Laak		jvdl@vraagbaak.DOSgg.nl
	Bas v.den Dikkenberg		bd@vraagbaak.DOSgg.nl
	Kees van Eeten		ke@vraagbaak.DOSgg.nl

Meer hulp van de DOSgg

Door vrijwilligers voor vrijwilligers. DOSgg-leden kunnen gebruikmaken van diverse manieren om antwoorden te krijgen op hun vragen.

➔ Daarom alleen al is het aan te bevelen lid te worden van de DOSgg. – De DOSgg-VraagBaak is niet alleen via genoemde e-mailadressen en telefoonnummers bereikbaar, maar hulp en informatie is ook te verkrijgen via:

- het katern *Systeemkennis* op de website www.DOSgg.nl
- internettelefonie. Zie daarvoor www.DOSgg.nl.
- het DOSgg-Forum: <http://forum.DOSgg.nl/index.php>. Antwoorden en reacties komen ook van andere forumbezoekers.
- nieuwsgroepen, newsserver: news.DOSgg.nl
Op de websites van de DOSgg is te lezen hoe de aanmelding verloopt. Forums en Nieuwsgroepen zijn grotendeels aan elkaar ‘gespiegeld’.
- de bijeenkomsten van de DOSgg in De Bilt op 3 zaterdagen in 2008 en andere evenementen, zoals de HCC-dagen.
- diverse DOSgg-platforms hebben eigen informatie-faciliteiten

● Colofon ●

De *SoftwareBus* is het officiële periodiek van de *Vereniging DOSgg* en verschijnt 6 keer per jaar.

De *SoftwareBus* is ook voor visueel gehandicapten beschikbaar. Nadere informatie bij de abonnementenadministratie (zie hierna).

Elk nummer gaat vergezeld van een DVDROM met speciaal geselecteerde software.

Abonnementenadministratie DOSgg - SoftwareBus

Postbus 142

3960 BC Wijk bij Duurstede

e-mail: abonnementen@DOSgg.nl

Postbankrek.nr.: 206202

IBAN: ..... NL62 PSTB 0000 2062 02

BIC: PSTBNL21

Abonnementenprijzen in €:

	Per incasso	anders
DOSgg-leden	12,00	14,50
Niet-DOSgg-leden	18,00	20,50
Buitenland	zie www.DOSgg.nl	

Opgave abonnement SoftwareBus:

- via formulier op www.DOSgg.nl
- via formulier bij de e-mailing
- via een e-mail naar abonnementen@DOSgg.nl

Opzegtermijn van abonnement:

Opzeggen minstens 3 maanden vòòr het einde van de abonnementsperiode.

- schriftelijk aan:
DOSgg, Postbus 142,
3960 BC Wijk bij Duurstede
- e-mail: abonnementen@DOSgg.nl

Vermeld uw e-mailadres voor bevestiging van uw opzegging.

Mutaties van niet-DOSgg-leden: Abonnementenadministratie, Wijk bij Duurstede.

Adreswijzigingen DOSgg-leden:

~~Postbus 6160, 2001 HD Haarlem~~

~~Antwoordnr. 1659, 2000 VC Haarlem~~

~~tel. 0900 - 4222267 (€ 0,22 /minuut)~~

Let op: Is of wordt in 2008 gewijzigd!

e-mail: info@hccservice.nl

Kleine advertenties

Gratis voor particuliere abonnees, uitsluitend t.b.v. de (persoonlijke) hobby, voor aanbieden of zoeken van hardware/software/informatie. De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden advertenties te weigeren. *Opgave bij de redactie.*

SoftwareBus (*niet voor abonnementen*)

Redactie: Kees van der Vlies, cvdvlies@doge.nl

Dennis van Hoof en Rob de Waal Malefijt

Bestelservice: DOSgg

Postbus 142

3960 BC Wijk bij Duurstede

Ineke Kopuit (abonnementen@DOSgg.nl)

Druk: Weemen Grafische Groep

Postbus 12 www.weemen.nl

5830 AA Boxmeer

Ontwerp omslag en opdruk GigaHits:

Okker reclame

Electronenstraat 6

3903 KJ Veenendaal

GigaHits DVD-ROMs:

Coördinatie: Henk van Andel (a.i.)

CD- en DVD-ROM-informatie:

GigaHits: dvd@DOSgg.nl

Bij opzegging van het HCC- of DOSgg-lidmaatschap wordt het abonnement op de SoftwareBus *niet* automatisch beëindigd.

● Vereniging DOSgg ●

De DOSgg ondersteunt gebruikers van computerbesturingssystemen voor thuisgebruik, zoals alle versies van MS Windows en Linux. Het lidmaatschap staat open voor leden van de hcc en is gratis als men deze gebruikersgroep als eerste aan de hcc opgeeft. Is men al lid van een andere gebruikersgroep, dan bedragen de extra kosten € 2,38 per jaar.

Deze systematiek verandert in 2008.

De contributie voor het lidmaatschap van de hcc is afhankelijk van de pakketkeuze, bijv. al dan niet met het tijdschrift *Computer!Totaal* en/of een ander blad (bijv. *ZOOM.nl* of *Tips & Trucs*. Altijd gratis toegang tot het HCCnet, en de HCC-dagen (m.u.v. Basislidmaatschap).

Het *Basislidmaatschap* zonder tijdschrift kostte € 10,- per jaar. In 2008 worden andere lidmaatschappen ingevoerd.

Zie voor het actuele aanbod: www.hcc.nl.

De DOSgg is een zelfstandige dochtervereniging van de hcc. De DOSgg is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Tilburg onder nummer 30123097.

Platforms

Een *platform* is een groep van leden die actief zijn rond een specifiek thema en dat onder de aandacht van de overige leden brengen. Op dit moment zijn er onder andere Platforms voor Windows, Linux, web-ontwerp, digitale videobewerking (DigiVideo), digitale fotobewerking (DigiFoto), Muziek, en een VoIP-forum.

Meer informatie staat op onze website www.DOSgg.nl

Bijeenkomsten

De DOSgg houdt drie maal per jaar of meer, op zaterdag, een bijeenkomst in het H.F. Witte-Centrum te De Bilt. Daarnaast geven wij acte de présence 'in de regio'. Op deze bijeenkomsten zijn er lezingen, workshops en demonstraties over actuele onderwerpen en zijn DOSgg-artikelen te koop.

Ook kunt u er terecht met uw vragen en problemen. Deze DOSgg-dagen vormen tevens voor veel leden een ontmoetingsplaats, waar vaak over nog heel veel andere zaken wordt gepraat dan alleen over computers.

Bestuur (*Penningmeester gezocht!*)

- **Voorzitter:** Henk van Andel (voorz@DOSgg.nl)
- **Secretaris:** Florus Vogelaar
Hobbemalaan 78, 7312 MV Apeldoorn.
telefoon: 055 - 3552130
e-mail: fvogela@doge.nl
- **Penningmeester:** Gerard Hoijtink
(penningmeester@DOSgg.nl)
Postbank: 3827698 t.n.v. DOSgg, Epe
- **Publicaties:** Kees van der Vlies
(cvdvlies@doge.nl)
- **Lid:** Sander Wendling (wendling@planet.nl)
- **Lid:** John van der Laak (JohnvdLaak@hccnet.nl)
- **Lid:** Christ van Hezik (cvhezik@doge.nl)